Poštnina plačana v gotovini Leto LVI. V Ljubljani, v soboto, dne 21. julija 1928. Št. 164. Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Slovenska KDK

V politiki razni skoki niso nič nenavadnega in človeka ne presenečajo tudi največje neverjetnosti, toda slovensko politično življenje je gotovo pravi svetovni monstrum. Težko bi namreč dobili narod, v katerem bi bile mogoče celo nemožnosti — vsaj za zdravo človeško pamet nemožnosti — kakršnih naša politična zgodovina vprav mrgoli.

Spomladi in poleti l. 1906. se je n. pr. v dunajskem parlamentu bil žilav boj za splošno in enako volivno pravico. Razgibane so bile vse plasti ljudstva in vse je razpravljalo samo o tem. Pri nas je stala na čelu boja za demokratizem SLS in ob strani so ji stali tudi socialisti. Čeprav ti tudi tedaj niso pomenili mnogo, so bili vendarle vsaj v Ljubljani toliko močni, da so se pretepali na shodih v Mestnem domu z »naprednjaki«, ki so se borili za žive in mrtve proti splošni in enaki volivni pravici. Psovali so reakcionarno slovensko »naprednjaštvo«, da se je dostojen človek kar križal, a par mesecev nato so šli korporativno na volišče in oddali svoje glasove za ravno tiste »naprednjake« ter jim tako pripomogli do edinega mandata na Kranjskem. In takih nemožnosti je zgodovina slovenske socialistične stranke polna.

Prav častno stoje ob strani socialistom tudi slovenski radičevci, ki so nastopali poprej pod firmo »samostojnih kmetov«. Ti »samostojni kmetje« nikakor niso šele povojna tvorba, kakor misli morda mlajši rod, temveč se pojavljajo po Sloveniji že skoro 30 let, a vedno le kot kmetiška izdaja meščanskega »naprednjaštva«. Čeprav je že pred vojno liberalna stranka ponovno in oficielno povdarjala, da je meščanska in buržuazijska stranka, stranka »tistih, ki nekaj imajo«, kakor je lapidarno podčrtal že rajnki dr. Tavčar, so se vendar te uboge »samostojne kmetiške« pare dosledno obešale na frake liberalnih mestnih advokatov in ob vsaki priliki delale stafažo oni narodu odtujeni gospodi, ki zanje ni imela nikoli ničesar drugega kot visoke — ekspanzerje. Po vojni je osebna ambicija nekaterih voditeljev vodila to »samostojno kmetiško stranko« po lastnih potih ter jo privedla v naročje g. Radiču, toda te navidezne kmetiške samostojnosti je bilo kmalu konec in danes vidimo voditelje te čudne kmetiške stranke zopet v naročju ter v prisrčnem objemu z zastopnico izrazite protikmetiške buržuazije.

Nihče na svetu menda ne bo mogel trditi, da je imela oficielna slovenska »napredna« stranka kdajkoli v svoji neslavni zgodovini kakršenkoli stik s kmetiškim ljudstvom, nasprotno pa gre skozi vso njeno preteklost kakor rdeča nit izrazito protiljudsko, protisocialno, protidemokratično in protikmetiško stališče. Ko je bil poleti l. 1908. sprejet novi volivni red za kranjski deželni zbor, je tedanji načelnik našega »naprednjaštva« zapisal, da bo treba po Notranjskem in po Vipavskem postaviti na noge zopet največje izkoriščevalce kmetiškega ljudstva, to je nekdanje vaške magnate in oderuhe, s katerih pomočjo naj bi si priborila stranka tamošnje mandate, da bi lahko, kakor poprej celih 13 let, s pomočjo nemško nacionalnih veleposestnikov gospodovala nad slovenskim kmetiškim ljudstvom.

A po vojni? S centralizmom, ki je v prav znatni meri zasluga ravno naših »naprednjakov«, je gospodarsko pahnila našega kmeta nazaj v ono najžalostnejšo dobo v 80tih in 90tih letih, ko je pel dan za dnevom po naših vaseh eksekutorjev boben. Stotine milijonov so šle s polj in iz hlevov našega kmeta preko Sotle, doma je pa propadalo vse, ker vladajoči »napredni« gospodi ni šlo za drugo, kot za različne bančne transakcije, pri katerih so obogateli nekateri posamezniki, a slovenski narod je plačal in še plačuje to »napredno« politiko s težkimi milijoni.

In tej »napredni« gospodi se je sedaj udinjala za politično pripregо Pucljeva »kmetiška« stranka, a vso to nemoralno nemožnost so krstili za — »Kmečko demokratsko koalicijo« ali KDK. Če to ni pravi svetovni monstrum, potem res ne vemo, kaj bi bilo v politiki še bolj nemožnega. Vprašanje je le, kdaj bodo izpregledali še oni redki kmetiški zapeljanci, ki trenutno še verujejo bobneči reklami, s katero ta famozna KDK nastopa. Upamo, da bo po volitvah, ki jih ta družba zahteva, vsaj slovensko KDK bolela glava prav pošteno.

G. Hadžič ne bo uspel - Četverna koalicija zopet na vidiku - Federalisti proti Radiču

ć **Zagreb**, 20. jul. (Tel. Slov.) Zagrebški listi ugotavljajo, da je politična situacija zašla v zagato. Vsi listi brez razlike naglašajo, da je politični položaj naše države tak, da bi inozemstvo nastop neparlamentarne nevtralne vlade zelo pesimistično gledalo in se radi tega sodi, da misija generala Hadžiča ne bo uspela. Istočasno se v nekaterih političnih krogih naglaša, da bi moglo priti sedaj do čisto generalske vlade, kateri bi načeloval komandant kraljeve garde, general Peter Živković. »Obzor« pa trdi, da bo vsled Hadžičevega neuspeha prišla situacija v roke **četverne koalicije** in da bo ona sestavila vlado.

ć **Zagreb**, 20. jul. (Tel. Slov.) Hrvatski federalisti, ki so dosedaj simpatično opazovali delovanje HSS po atentatu v narodno skupščini, in glede katerih se je zdelo, da bodo likvidirali svojo stranko, so v najnovejšem času zavzeli stališče proti Stjepanu Radiču. Tako napada danes glasilo federalistov »Hrvatski seljački narod« v uvodniku Stjepana Radiča, da v težki situaciji ni znal voditi Hrvatov, kakor bi bilo v interesu hrvatskega naroda. Posebno mu očitajo njegove simpatije za nevtralno vlado, ki Hrvatom ne more prinesti nobenega zboljšanja. List zahteva od Radiča, da energično nastopi za hrvatski sabor v Zagrebu, ter pravi, da je to edini način, s katerim se morejo zaščititi interesi hrvatskega naroda.

Telefonska zveza z Belgradom je bila zaradi neurja pokvarjena. — Op. uredn.

Romunsko zunanje posojilo in stabilizacija leja

v **Bukarešt**, 20. jul. (Tel. Slov.) Uradno se objavlja: Ministrski predsednik je v ministrskem svetu obrazložil rezultat pogajanj za inozemsko posojilo in stabilizacijo leja. Emisijske banke bodo na podlagi proučavanja položaja narodne banke, državnega proračuna in gospodarskega položaja Romunije dale svoj pristanek za stabilizacijo. Na drugi strani so se pismeno določili pogoji, s katerimi se bo jeseni izvršila emisija, ker emisija poleti ni več mogoča. Določil se je tudi predujem, ki je že sedaj dovoljen. Posojilo bo dala francosko-angleško-ameriška skupina, udeležile pa se je bodo tudi velike banke drugih važnih evropskih trgov, tako da bo pri posojilu udeležena skoro vsa mednarodna financa. Ministrski svet je sklenil, da se parlament skliče na dan 26. julija in da se zahteva od parlamenta pooblastilo narodne banke, da podpiše konvencijo z inozemskimi emisijskimi bankami in da že sedaj dobi pravico za nakup deviz, in sicer po kurzu, ki ga določita vlada in narodna banka. Dalje zahteva vlada tudi pooblastilo, da sklene z omenjenimi bančnimi skupinami pogodbo za posojilo 250 milijonov dolarjev s prvo tranšo 80 milijonov dolarjev. Na to tranšo se takoj dovoli predujem 20 milijonov dolarjev. Vlada bo parlamentu predložila tozadevne zakonske predloge. Ti ukrepi dajejo narodni banki možnost, stabilizirati kurz leja in pokriti potrebščine domačega trga do končnoveljavnega razpisa posojila. Predvsem bo vlada ukrenila potrebne odredbe za železniške investicije in obnovo vsega narodnega gospodarstva. Ko bodo ti zakoni sprejeti, namerava vlada povabiti industrijo in razne skupine kapitala v inozemstvu z Nemčijo vred, da jih pridobi za boljšo izrabljanje romunskih narodnih zemeljkih zakladov.

Po umoru Obregona

Laži mehikanske policije

v **Newyork**, 20. jul. (Tel. Slov.) Stalni odbor mehiškega kongresa je odredil za Obregonom devetdnevno narodno žalovanje in izredno sejo parlamenta, dne 30. julija. Smatra se za gotovo, da bo Calles na kakršenkoli način ostal še dve leti predsednik. Javni mir se ni nikjer motil in je vlada zopet odpravila policijsko cenzuro. Policija je izdala oficijelen komunike, v katerem pripisuje odgovornost za atentat cerkvenim krogom. Sedaj so z gotovostjo ugotovili ime morilca, ki se piše Jose Delion Toral. Zaprt je v temni celici ter pri ponovnih zaslišanjih, ki jih vodi predsednik Calles osebno, odrekel vsako pojasnilo. On zahteva samo, da ga čimprej ustrele. Ne bodo pa ga sodili po prekem sodu, temveč po rednem sodišču. Samostan Guadelup je bil zatvorjen. Zaprli so 20 nun in jih obtožili, da so kršile verske zakone.

Trditev Callesove policije, da so atentat aranžirali »cerkveni krogi« je nesramno obrekovanje, kakor ga je svet od Callesa itak vajen. Mehiški cerkveni krogi se niso nikoli pečali z aktivno politiko, ampak se le z legalnimi sredstvi branili proti grozovitostim, tlačenju svobode in preganjanju katoliške vere in cerkve od strani tirana. Kako brezvestno laže mehikanska policija, se more sklepati že iz tega, ker bi bili katoličani v Mehiki, ako bi bilo količkaj v zvezi z atentatom, sami sebi največ zla napravili. Kajti Obregon je bil kljub temu, da je napovedal nadaljevanje Callesove proticerkvene politike, proti krvavemu preganjanju, atentator pa je omogočil, da pride zopet na krmilo Calles, ki bo zdaj še posebno divjal. Atentat poteka iz človeka ali koga, ki je zaradi režima, ki je uvedel v javno življenje največjo nemoralo in sistematično ubijanje, prišel do obupa. Laž Callesove policije se da naravnost otipati, kajti atentator ni dozdaj še nič izpovedal, svojih dokazov na Callesovi rablji ne povedo, ker jih nimajo.

Rusi bodo iskali Amundsena dal'e

v **Moskva**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) »Izvestja« poročajo, da namerava ruski pomožni komite energično nadaljevati iskanje Amundsena in zrakoplovne skupine. Pomožni komite je bogato založen z vsem potrebnim, tako da mu bo mogoče ostati v severnih krajih tudi dalje časa. Švedski poslanik Heidenstamm je izjavil listom, da bi Švedska rada videla, če bi »Krasin« vzel truplo Malmgrönovo na svoj krov, da ga bodo mogli pokopati v domovini. Poskusi lomilca ledu »Maligina«, da bi našel Amundsena, so ostali dosedaj brezuspešni.

Sovjeti so se ustrašili kmetov

v **Moskva**, 20. jul. (Tel. Slov.) V smislu pred kratkim sprejetih resolucij centralnega komiteja stranke je izdala vlada celo vrsto odredb, ki naj ugodno vplivajo na rekvizicijo žita iz nove žetve in ki naj odstranijo težkoče, ki so se pojavile tekom zadnjega pol leta pri realizaciji zadnje žetve. Predvsem se bo zvišala nakupna cena, in sicer povprečno po 30 kopejk na pud za pšenico, rž, oves in moko za krmo. Nadalje bodo vsi organi dobili energično naročilo, da ustavijo represalije, ki so jih porabljali od meseca januarja dalje in da opustijo vsako prisilno rekvizicijo žita, da se opusti prepoved proste prodaje, da se kmečki domovi ne bodo več preiskavali po žitu in da se ustavi sodno zasledovanje radi prikrivanja žita itd. Trgovinski komisarijat je tudi dobil nalog, da skrbi za to, da se pripravijo zadostne množine industrijskih izdelkov za one kraje, ki bodo oddali žito. Od ostalih posebnih odredb zadnjega časa pa bo ostala v veljavi samo odredba glede energičnega pobijanja kuhanja žganja.

Politični dnevi v Karlovih varih

v **Praga**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Predsednik Masaryk se je odpeljal v Karlove Vari, kjer pričakujejo 22. julija tudi nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna ter zunanja ministra dr. Beneša in Titulesca. Kakor piše »Bohemia«, se bodo v Karlovih Varih vršila važna politična posvetovanja. V Karlovih Varih se nahaja tudi avstrijski poslanik v Češkoslovaški, dr. Marek.

v **Berlin**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Z uradnega mesta se demantira, da se bodo med bivanjem v Karlovih Varih vršili politični razgovori med Stresemannom, Benešem in Titulescom. Kakor pa se tu smatra, bo dr. Stresemann iz vljudnosti obiskal predsednika Masaryka. Političen sestanek z dr. Benešem pa ni nameravan.

v **Pariz**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Potovanje dr. Stresemanna v Karlove Vare je v pariških listih povzročilo splošno domnevo, da bo dr. Stresemann pri tej priliki začel nova pogajanja z dr. Benešem o vprašanju priključitve in o odnošajih male antante z Nemčijo. To svojo domnevo opirajo na to, da se predsednik Masaryk že dalj časa nahaja v Karlovih Varih in da je bil tudi že pred nekaterimi dnevi napovedan obisk dr. Beneša.

Trgovinska pogajanja s Češkoslovaško

v **Praga**, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Trgovinska pogajanja med Češkoslovaško in Jugoslavijo se bodo bržkone začela v drugi polovici meseca septembra.

Schubert in Anschluss

v **Dunaj**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Dunaj je tudi danes v znaku desete nemške proslave. V glasbenem oziru je Dunaj danes v znaku Schuberta, politično pa v znaku priključitve. Danes je bil v veliki pevski dvorani v počastitev Schuberta koncert, na katerem je pelo 40.000 pevcev. Poslušalcev pa je bilo 50.000. Koncert so potom radia poslušali tudi povsod na Dunaju in po vsem svetu.

Časnikarska mala antanta

v **Praga**, 20. jul. (Tel. »Slov.«) Včeraj so dospeli na posvetovanja časnikarske male antante v Brno zastopniki poljskega tiska. Sprejeli so jih poljski in jugoslovanski poslanik in zastopniki čeških časnikarskih organizacij.

Iz Društva narodov

v **Ženeva**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) V krogih Društva narodov se že sedaj vršijo priprave za nadomestno volitev ameriškega sodnika v stalnem mednarodnem razsodišču, ki odstopi to leto. Imenujejo se kandidati, pred vsem se trdi, da naj bi bil izvoljen na izpraznjeno mesto bivši državni tajnik Hughes. Za isto mesto pa se v Franciji in Angliji baje namerava predlagati tudi predsednik nemškega državnega sodišča dr. Walter Simon, bivši zunanji minister in po smrti Ebersa namestnik predsednika. Madjarska vlada pa namerava kandidirati kakega madjarskega jurista.

Vladna pomoč angleški industriji

v **London**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Churchill je govoril na nekem banketu in napovedal izredne odredbe za pomoč industrije, ki je v stiski, posebno pa premogovnikom. Baldwin bo te odredbe v podrobnostih sporočil poslanski zbornici prihodnji teden. Gre predvsem za povračilo carin pri izvozu premoga, železa in jekla ter bo najprej stopila v veljavo subvencija za izvoz premoga.

Nacionalno gibanje v Egiptu

v **London**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) V vse one kraje v Egiptu, v katerih se boje nacionalnih demonstracij, so bile včeraj zvečer odposlane močne egiptske čete. Gibanje angleških čet se dosedaj še ni opazilo.

Viharji

v **Rim**, 20. julija. (Tel. »Slov.«) Iz Sicilije in Sardinije poročajo o viharjih in velikih nevihtah. V Cantanii je vihar povzročil veliko škodo na poljih. — V Cagliariu na Sardiniji pa je padala t o č a, tako debela kot oreh. Tudi iz drugih krajev Italije se poroča o nevihtah. Na južnem Tirolskem je napravil vihar mnogo škode na sadnih vrtovih. Kljub nevihti pa je ostala vročina zelo velika.

Dunajska vremenska napoved: Jasno, vroče.

Mariborska oblastna skupščina.

Maribor, 20. julija 1928.

Današnja seja oblastne skupščine je potekla povsem mirno. Senzacije željna publika, ki je v časopisju čitala poročilo o viharnem poteku včerajšnje seje, se je tudi danes pojavila v častnem številu na galeriji; pa ni prišla žalibog na svoj račun. Mirnemu poteku današnje seje je morda iskati vzroka v tem, ker se je ni udeležil obl. poslanec dr. Baričevič, ki se pojavi v skupščini samo takrat, kadar so na dnevnem redu vprašanja, ki lahko dajo povoda dolgotrajnim političnim debatam; ko pa se polagajo temelji za gospodarski napredek ljudstva, ga ni blizu. Zato so bili danes tudi radičevci pomirljivejši, ker ni bilo Baričevičeve komande.

Predsednik dr. Leskovar otvori skupščino ter ugotovi sklepčnost. Na dnevnem redu je bila najprej razprava o osnutku

uredbe o viničarskem redu

Uredba o viničarskem redu določa, katere osebe se smatrajo za viničarje. Uvede se viničarska knjižica, ki jo izdaja vsakemu viničarju domovinska oziroma bivališčna občina. Službeno razmerje med gospodarjem in viničarjem se ustanovi s posebno pismeno pogodbo ter z izročitvijo viničarske knjižice gospodarju. Delovni čas se določa za letne mesece (od 1. aprila — 1. septembra) od 7. do 12. in od 13. do 18. ure) za zimske mesece pa od 8. do 12. in od 13. do 17. ure. Poleti pritiče viničarju dopoldne in popoldne po pol ure odmora. Kar dela viničar preko odrejenega časa se smatra kot nadurno delo, za kar gre viničarju 50 odstotna višja plača. Nato fiksira uredba viničarjeve in gospodarjeve dolžnosti ter preide k poglavju o dobi in prenehanju službenega razmerja. Viničarsko leto se prične s 1. novembrom in se konča z 31. oktobrom. Službeno razmerje se lahko odpove samo v času od 1. do 15. avgusta in sicer brez navedbe razloga. Selitev pa se vrši med 1. ter 11. novembrom. Vsaka sprememba v osebi gospodarja je za viničarja brez posledic z ozirom na pogodbeno službeno razmerje. Predčasna ukinitev službenega razmerja lahko nastopi radi viničarjeve, radi gospodarjeve ali obojestranske krivde. O predčasnem prenehanju službenega razmerja razpravljajo, sodijo in odločajo takozvane viničarske komisije, ki se ustanavljajo v vsaki občini, kjer so viničarji, in ki jih sestavljajo po trije člani! Župan oziroma njegov namestnik, zastopnik vinogradnikov in zastopnik viničarjev. V svrho zaščite svojih gospodarskih, kulturnih in socialnih interesov imajo viničarji pravico združevanja v posebnih strokovnih društvih.

Referenta.

V splošnem je najprej poročal obl. posl. Rozman, znan organizator naših viničarjev.

Brez dvoma se ni našemu viničarju še nikdar tako slabo godilo kakor v povojnem času. Zaslužek je postal tako nizek, da je moral viničar delati dva do tri dni za en kilogram moke, 10 do 14 dni, da si je mogel nabaviti srajco. V nekoliko boljšem položaju se je nahajal kmetski viničar, ker je vsaj dobival hrano in še navadno večjo mezdo. Danes so se razmere sicer izdatno zboljšale, vendar so mezde še vedno nezadostne. V naših ormoških, ljutomerskih in radgonskih goricah je samo 5 odstotkov viničarjev, ki imajo take delovne pogoje, da si za celo leto morejo preskrbeti zadostnega kruha. Za pol leta je takih 12 odstotkov, za četrt leta pa 30 odstotkov. 50 odstotkov je pa takih viničarskih družin, ki razen par tednov v celem letu sploh nimajo

nikdar kruha v hiši.

Še veliko slabše razmere pa so v naših Halozah. Tukaj se občuti ne samo pomanjkanje hraniva, ampak tudi pomanjkanje obutve in obleke. Razen tega pa pritiska k rešitvi viničarsko stanovanjsko vprašanje. So slučaji, kjer so

viničarska stanovanja

bolj podobna hlevom kakor človeškemu bivališču. Rešitev viničarskega vprašanja je ob takih gospodarskih razmerah nujna. Samo viničarko vprašanje pa se rešuje že 60 let sem. Razlika je samo v tem, da so pri sestavljanju starih viničarskih redov bivše dežele Štajerske iz leta 1865, 1886 in 1898 dali iniciativo delodajalci sami, dočim so pri sestavljanju sedanjega viničarskega reda soodločevali tudi delojemalci-viničarji in sicer po svoji edini predstaviteljici viničarskega stanu,

»Strokovni organizaciji viničarjev«.

S predloženim osnutkom uredbe o viničarskem redu se je storil prvi in največji korak za zboljšanje slabih gmotnih razmer naših viničarjev.

S pravnega stališča je poročal o predloženi uredbi dr. Ogrizek, ki poudarja, da imajo tak zakon že skoraj vse evropske države, ki se lahko ponašajo z moderno socialno zakonodajo. Predložena uredba je sestavljena v takšni obliki, da ne bo pravne nesigurnosti in da se uzakonijo vse želje, ki so nujne. So namreč v moderni socialni zakonodaji momenti, preko katerih ni mogoče iti. Določila uredbe so take vrste, da jih ne more spremeniti privatna pogodba. Z ozirom na posebne slučaje glede službenega razmerja viničarjev se je uredba sestavila v tem smislu, da pridejo pri tem najprej v poštev krajevni običaji in potem šele določila državljanskega zakona. Glede oblike pogodbe pa se je odsek postavil na stališče, naj bi ne bila obvezno-pismena, ker bi bilo to v škodo viničarjev.

Velika beda viničarjev.

Pri generalni debati se je kot prvi oglasil k besedi veliki župan dr. Schaubach. Veliki župan pozdravlja uredbo, ki pomeni gotovo velik napredek. Omenja bedno stanje viničarjev, ki so ravno v mariborski okolici najslabše plačani. Bilo bi zanimivo dognanje, kaj je vzrok temu pojavu. Mi imamo še danes veliko viničarskih družin, ki poleg svojih skromnih naturalnih prejemkov ne zaslužijo niti 2.50 dinarjev na dan! Poudarja, da je hvaležen skupščini, da se je lotila reševanja tega prevažnega vprašanja. Vprašanje je tem važnejše, ker je prav v mariborski oblasti viničarski stan najkompaktnejše naseljen. Nato navaja g. veliki župan zanimivo statistiko iz tistih srezov mariborske oblasti, ki prihajajo pri tem v prvi vrsti v poštev. 5407 viničarskih družin šteje 23.321 duš. Moških delavcev je 6433, ženskih delavk pa 7907. Vseh otrok in starcev pa je 8981. Samo 261 viničarjev je, ki imajo nekaj lastne zemlje; drugi so vsi brez nepremičninskega premoženja. Nedoglednih posledic za gospodarsko stanje viničarskih družin pa je dejstvo, da je viničarsko delo omejeno z ozirom na vremenske prilike. Splošno govori izkustvo, da dela viničar v letu komaj 150 dni in v teh 150 dneh ne more toliko zaslužiti, da bi se prehranil v času, ko ni dela in zaslužka.

Toda s predloženo uredbo ter izvajanjem njenih določil viničarsko vprašanje še ni rešeno. Gmotno stanje viničarjev je namreč kar najtesneje združeno z gospodarskimi prilikami sploh. Glavni problem obstoja v tem, da se z dvigom domače industrije ter gospodarskih podjetij sploh zajamči viničarju zaslužek takrat, ko v vinogradu ni dela. Veliki župan končno poudarja, da je treba reševati viničarsko vprašanje tudi v moralnem pogledu.

Izvajanja velikega župana, ki so pričala o globokem socialnem čutu in visoki srčni kulturi, so poslanci sprejeli z živahnim pritrjevanjem. K besedi se je oglasil nato obl. poslanec g. dekan Sagaj, ki se je v toplih besedah zavzemal za nezgodno, bolezensko in starostno zavarovanje viničarjev in poljedelskih delavcev. Nato se je obl. poslanec Rozman zahvalil velikemu županu za lepe besede in pa za stališče, ki ga zavzema napram važnemu viničarskemu vprašanju. Konča svoja izvajanja s prošnjo, da ga vsi merodajni činitelji podpirajo v njegovem prizadevanju, da se zboljša slabo gmotno stanje viničarjev. — Poslanec Petovar izjavlja v imenu KDK kluba, da bodo tudi poslanci opozicije glasovali za predloženo uredbo.

Globoko ukoreninjen čut kršč. soc. solidarizma so razodevala izvajanja zastopnika naših vinogradnikov — oblastnih poslancev Janžekoviča, Zupaniča, ki je govoril kot predsednik »Vinarske zadruge«, ter Rajha. Vsi omenjeni govorniki so toplo pozdravljali doseženi sporazum, poudarjajoč misel, da je treba kar najtesneje vezati vinogradnika na viničarja in viničarja na vinogradnika. K besedi sta se oglasila tudi poslanca Grčar in Möderndorfer, ki sta pa pri svojih izvajanjih pokazala, da niti najmanj ne poznata tega vprašanja. Človek je dobil vtis, da se oglašata k besedi samo zaradi lepšega.

Po specialni debati je bila predložena uredba o viničar. redu soglasno sprejeta.

Nato je sledila razprava o osnutku uredb o kmetijsko-pospeševalni službi. Najprej je podal tozadevno motivno poročilo oblast. odborník Zupanič.

Uredba o kmetijsko-pospeševalni službi

predvideva v svrho pospeševanja kmetijske podružnice ustanovitev »Oblastnega kmetijskega urada« kot posebnega oddelka pri centralnem uradu. Strokovni načelnik omenjenega urada ima naslov »kmetijski ravnatelj«. Razen tega se osnujejo za vsako kmetijsko panogo (živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo in poljedelstvo) posebna nadzorništva. Število sistematiziranih nadzorništev je 15. Za neposredno pospeševanje posameznih panog pa se nastavijo strokovni nadzorniki, mlajši potovalni nameščenci in inštruktorji-poduradniki. Kot posvetovalen organ za pospeševanje kmetijstva se osnuje pri oblastnem odboru »kmetijski svet«.

Uredba o organizaciji kmetijske službe predstavlja popolnoma novo stvar. Dosedanja organizacija kmetijsko-pospeševalne službe, ki je slonela na okrajnih ekonomih, pri nas ni imela zakonite podlage. Obstoja sicer srbski zakon o državnih ekonomih iz predvojne dobe; toda veljavnost tega zakona se ni razširila na naše pokrajine. Ko je prevzela oblastna samouprava kmetijstvo v svoje roke, je nastalo nujno vprašnje, kako organizirati kmetijsko službo. Dosedanje izkušnje so pokazale, da nikakor ne kaže, da bi se oblastni odbor odločil za legalizacijo sedanjega sistema ekonomov z oblastno uredbo.

Tudi sistem kombinacije kmetijske zunanje službe z zimskimi šolami, ki je n. pr. v veljavi v češkoslovaški republiki, ne odgovarja našim razmeram, ker nimamo v mariborski oblasti niti ene zimske šole. Poleg tega bi sodelovanje profesorjev za zunanje delo bilo mogoče le v mali meri, ker imata obe obstoječi kmetijski šoli celoletni obrat. Zaradi tega je bilo potrebno, da se ustvari za zunanjo kmetijsko službo poseben samostojen aparat, ki pa naj bi bil povsem drugačen od sistema okrajnih ekonomov. V predloženem osnutku se uveljavlja sistem potovalnih učiteljev ali nadzornikov, ki bodo specializirani v posameznih panogah kmetijstva. V tem smislu se bodo nastavili posebni strokovnjaki za živinorejo, sadjarstvo, poljedelstvo in vinogradništvo. Pri zasedbi teh mest pridejo v poštev prvovrstne moči z visokošolsko izobrazbo. Za sadjarstvo in vinarstvo pa se bodo po mnenju g. referenta lahko sprejemali v službo absolventi dobrih specialnih srednjih šol. Navzlic temu načelnemu stališču se bodo nameščale tudi one moči, ki so se z dosedanjim delovanjem v državni službi posebno odlikovali, čeprav nimajo višjih šol. Poleg šolske izobrazbe pa se zahteva najmanj dvoletna praksa.

Nato je sledilo p[illegible]lo oblastn. poslanca Levstika o uredbi Poudarja velik pomen kmetijsko-pospeševalne službe za napredek poljedelstva. Naglaša pomen nekaterih prav važnih določil, ki jih vsebuje predloženi osnutek. Spominja na velike zasluge posameznih kmetijskih strokovnjakov pri nas; imena Jelovšek, Zupanc, Bele, Žmavc itd., bodo ostala zapisana v razvoju spodnještajerskega kmetijstva z zlatimi črkami. V svoji skromnosti je g. referent čisto pozabil na sebe. Ni treba, da pri nameščanju kmetijskih strokovnjakov prihajali v poštev edino kandidatje z visokošolsko izobrazbo. Treba se je ozirati pri tem tudi na tiste može, ki so si na tem polju tekom let pridobili ogromnega praktičnega znanja. Pri kmetijsko-pospeševalnem delu bodo gotovo prav radi sodelovali tisti strokovnjaki, ki delujejo kot učitelji na naših kmetijskih šolah.

Njegovo poročilo, ki ga je podal v zanimivi, živahni in prikupni obliki in ki so ga mestoma prepletale duhovite domislice, je skupščina vzela na znanje s ploskanjem.

[illegible] ni pri generalni debati priglasil nikdo k besedi, je takoj sledila specialna debata, ki je bila prav živahna. Nato se je osnutek sprejel z nekaterimi stilističnimi popravami in z edino spremembo v § 3 čl. 5 v tem smislu, da se za pouk o čebelarstvu pritegnejo od slučaja do slučaja čebelarski strokovnjaki.

Sledila je razprava o osnutku uredbe o ustanovitvi oblastnega živinorejskega sklada. Poroča obl. poslanec Levstik:

Uredba o ustanovitvi oblastnega živinorejskega sklada

predvideva ustanovitev posebnega fonda, ki naj daje oblastni samoupravi potrebnih sredstev za pospeševanje živinoreje. Že veliki župan mariborske oblasti je kot predhodni vršilec samoupravnih poslov oblastne samouprave ter v sporazumu z oblastnim odborom mariborske oblasti odredil, da se počenši s 1. oktobrom 1927 ustanovi poseben živinorejski fond, ki se ima nabirati na sledeči način:

a) Ob izdajanju živinskih potnih listov se pobira za vsak izdani potni list Din 1.50;

b) Ob podaljšanju zdravstvenega potrdila in spremembe smeri se pobira vsakokrat po 0.50 Din;

c) Ob prenosu lastninske pravice za vsak prenos ali odpis po Din 1.—.

Na ta način se je že nabral izvesten fond v ta namen. Fond je upravljal začasno veliki [illegible]. Da bi se moglo izvršiti prevzetje omenjenega fonda na formalni podlagi, se je predložila oblastni skupščini omenjena uredba, s katero prevzema oblastni odbor z dnem, ko stopi uredba v veljavo, živinorejski fond, ki se je nabral pri velikem županu v meddobju od 1. oktobra 1927 do 31. junija 1928.

Na podlagi predložene uredbe o ustanovitvi oblastnega živinorejskega fonda se bo za vsak izdani živinski potni list pobiral znesek [illegible] 2.50, ki se steka v oblastni živinorejski sklad. Ta prispevek zaračunajo sreski poglavarji občinam pri prodaji obrazcev, s čimer je dosedanji način pobiranja zelo poenostavljen. O pobiranju te doklade vodijo sreski poglavarji poseben dnevnik.

Oblastni živinorejski sklad, ki ga upravlja oblastni odbor ločeno od ostale imovine, se mora porabljati za posredno ali neposredno pospeševanje živinoreje, o čemer govori podrobno čl. 4 omenejene uredbe. Za izvajanja te uredbe je oblastni odbor pooblaščen, da predpiše poseben pravilnik.

Pri generalni debati se kot prvi oglasi veliki župan dr. Schaubach, ki sporoči skupščini, da se je za omenjeni sklad izreklo 560 občin, in ki izrazi željo, da bi se omenjeni sklad uporabljal tudi za kakšne večje poljedelske akcije v oblasti. Govorili so nato še obl. poslanci Petovar, Rajh (SLS), Vršec (SLS), Blatnik (SLS) in Supanič (SLS). Sledila je specijalna debata in se je sprejel predloženi osnutek s spremembo v prvem paragrafu, da se pobira za vsak izdani potni list gotov znesek in sicer za drobnico 1 Din, za živino do 2 let 2 Din, nad 2 leti pa 3 Din.

Po sprejetju uredbe o ustanovitvi oblastnega živinorejskega sklada je poročal oblast. poslanec Stabej o uredbi glede ustanovitve skupne izseljeniške uredbe za ljubljansko in mariborsko oblast. Ista bo sprejeta šele po dogovoru z ljubljanskim oblastnim odborom glede nekaterih potrebnih sprememb. Predsednik dr. Leskovar je nato ob 13. uri zaključil sejo ter napovedal prihodnjo za jutri zjutraj ob 7. uri.

Popoldne so zborovali uredbodajni, socialnopolitični in finančni odsek.

* * *

»Jutrovo« poročanje so včeraj Mariborčani imeli priliko do dobra spoznati. Poročilo o poteku četrtkove popoldanske seje mariborske oblastne skupščine prinaša namreč »Jutro« pod visokodonečim naslovom »Zaslužena obsodba klerikalnega hujskanja«. Celo pristaši SDS, ki so prisostvovali omenjeni seji, so se spogledali, čitajoč bombastični naslov, ki so ga morali pač skovati v ljubljanski redakciji »Jutra«. Gotovo niso niti slutili, kako blamažo si nakopava »Jutro« s tem v Mariboru, ali pa so taki napisi namenjeni samo tistim, ki so zadovoljni samo s čitanjem naslovov v »Jutru«. Ali ni mislil »Jutrov« poročevalec, ki očividno sedi v Ljubljani, ki poročila v celoti najbrž niti prečital ni in ki je kar na slepo skoval napis, da bodo omenjeno poročilo brali tudi Mariborčani, ki so prisostvovali omenjeni seji, katera je končala z uničujočo obsodbo »Jutrovega« nizkotnega sramotenja in barbarskega psovanja. Veličastna seja se je pretvorila v tribunal — tak vtis so dobili vsi, ki so prisostvovali skupščini —, pred katerim so stali poslanci opozicije, kakor obtoženci, ker so se drznili samo misliti na to, da bi nastopili kot obtožitelji. Mi vemo prav dobro, da bi si bili opozicionalni poslanci dobro premislili, preden so vložili omenjeni predlog glede obtožbe oblastnega odbora, ako bi bili količkaj slutili, kako se bo seja končala, ako bi bili vedeli, da bodo proti izzivalnemu predlogu opozicije z odločnostjo in svetim ogorčenjem vstali celo naši kmečki poslanci, ki so sicer navajeni samo mirnega dela in treznega razpravljanja, ter da bo potekla seja v znamenju viharnih, neprekinjenih in navdušenih ovacij našemu voditelju dr. Koroščcu, ki so se ponovile še po zaključitvi seje zunaj zborovalne dvorane. Mariborčani, ki so prisostvovali četrtkovi seji oblastne skupščine, so seveda morali debelo gledati ob čitanju omenjenega »Jutrovega« poročila, obenem pa so prodrli v skrivnosti »Jutrovih« poročevalnih metod in so spoznali, koliko smejo zaupati »Jutrovim« poročilom. Obenem pa so si Mariborčani tudi ustvarili sodbo o tem, koliko smejo n. pr. verjeti »Jutrovemu« poročilu o veličastnem poteku žalskega tabora.

Politična beležnica

Skrb gospoda Puclja

G. Pucelj je zmeraj skrbel za našo stranko in njene uspehe. Če ne z drugim, vsaj s svojim glasovanjem za sedanjo ustavo. Toda on skrbi še sedaj za našo stranko. Rad bi, da bi tudi mi izgrali politiko izpreminjevanja kot je to delal Radič in tudi g. Pucelj. Pucelj ugotavlja, da se Korošec potaplja in vzklika, da mu ni dovolj »da se potaplja sam, pogrezniti hoče v prepad še celo stranko«. Mi smo g. Puclju za to skrb zelo hvaležni, mislimo pa, da naj bi raje posvetil svojo skrb strančici, ki jo pravkar uničujejo demokratje. Res je bil g. Pucelj že svoj čas podpredsednik pri demokratih, pa take stvari se ne ponavljajo vedno enako.

Prepozno

Samostojneži pokopavajo svojo stranko. Svojo razbito ladjico so zapeljali v Žerjavov pristan. G. Pucelj hodi z g. Kramarjem skupno tolažit zbegane ovčice, ki jim ne gre v glavo, da kdo glasuje za centralizem, potem pa zahteva revizijo ustave, in kateri nočejo razumeti, da šviga-švaga politiki ne morejo biti resni voditelji naroda. Glavno tolažbo vlijeta svojim vernim z zabavljanjem proti klerikalizmu.

Kmetske stranke je konec. Utopila se je v gosposki demokratski stranki. Odkoder je prišla, tja je zginila. To menda ni všeč gosp. Janku Bukovcu, ki v zadnjem »Kmetskem listu« roti svoje ovčice: »Ljudje, sedaj razumete, zakaj je treba kmetu kmetske stranke«. Le zakaj ni g. Bukovec prej tega povedal, ko je bil še čas rešiti ostanke svoje strančice pred demokrati. Sedaj je prepozno.

Slovenci v Italiji

Trst pod beneško komando. Od časa do časa Trst stresa glavo, da bi vrgel s sebe težki beneški jarem. »Piccolo« je postal v zadnjem času precej predrzen. Te dni protestira proti temu, da je vlada izročila telefonski promet za vso Primorsko »Telefonski družbi treh Benečij«, češ, da so s tem interesi Trsta zapostavljeni in se stavi Trst v položaj »podanika« napram Benetkam. List zahteva, da se ustanovi v Trstu posebna družba za oskrbo telefonskega prometa na Primorskem. Le tako se bo Trst otresel beneškega vmešavanja in nadoblasti.

Škocijanski proces. Dijaki, ki so obdolženi, da so poteptali italijansko zastavo v Škocijanu, bodo sojeni 23. t. m. pred tržaškim kazenskim sodiščem. Obtoženci so ti-le: Čok Milan iz Lonjera pri Trstu, Kenda Ferdinand iz Komna, Čargo Ljubo iz Kanale in Vesel Gvidon, vsi slušatelji trgovinske univerze v Trstu. Nadalje: Grgič Silvester, učitej iz Baznice, Čač Anton, stavbenik iz Lonjera; Čergonja Cvetko, kmet iz Herpelj; brata Cerkvenik, kmeta iz Gradiščice.

V obrambo rimskega zidu na Mirju

Priobčuje konservator dr. Fr. Stelè.

Edino eno orožje bi ostalo nasprotnikom rimskega zidu in bi se dalo z vsaj navideznimi argumenti zagovarjati in sicer, da je rimski zid resna ovira prometnim zvezam za zidom nastale nove kolonije z mestom. Vendar **rimski zid ne predstavlja tudi nobene resne in z malo dobre volje nepremostljive ovire.**

Leta 1912. sta voditelj izkopnin na Mirju prof. Walter Schmid in takratni ravnatelj drž. obrtne šole Ivan Šubic v spomenici, naslovljeni na nemški viteški red, mestno občino ljubljansko in na c. kr. centralno komisijo za varstvo spomenikov fiksirala glavne obrise programa, po katerem naj bi se postopalo pri ureditvi zidu in njegove neposredne okolice. — **Poudarila sta važnost ohranitve celega zidu in še posebej ogla z okroglim stolpom pri Paichelovem zidu.** Zato sta predlagala, da ostane Ulica rimske legije, ki ob tem stolpu zadene zid, zúgata in naj bi se ves težki promet na ono stran zidu vršil po Gorupovi ulici. Vendar se je že takrat začela oglašati zahteva, da se odpre tudi drugi normalni prevoz na ono stran zidu s podaljšanjem ulice rimske legije. Že na komisiji dne 19. septembra 1913 je bil predlagan kompromisni predlog, ki je upošteval zahtevo po zvezi te ulice z ozemljem za zidom pa tudi ustrezal zahtevi spomeniškega varstva po ohranitvi edinega še ohranjenega ogelnega stolpa rimske Emone. Po vojni je postalo to vprašanje posebno aktualno, ko se je začela graditi stanovanjska kolonija onkraj zidu. Konservator je zopet predlagal že pred vojno zamišljeno rešitev, **arhitekt Plečnik pa je izdal in preddložil Mestnemu stavbnemu uradu načrt, ki praktično in estetsko rešuje to idejo.** Po njegovem načrtu bi se kakih 50 metrov predno zadene zid, Ulica rimske legije zapognila na desno na Paichlov vrt in bi se po njem nadaljevala do stika z ulico na Mirju in drugimi tam se stikajočimi prometnimi žilami. Tako bi za težki promet izza rimskega zidu v mesto služili Gorupova in Ulica rimske legije, lahek promet pa bi posredovala tudi med obema ležeča Murnikova ulica, ki bi se je z ozirom na ohranitev pristnega rimskega prehoda skozi ozidje ne smelo razširiti, pač pa bi se moral ta prehod estetsko zadovoljivo rešiti, s čemer bi tudi zunanje lice celega zidu precej pridobilo na estetski zanimivosti za sodobni okus. Tudi to vprašanje je arhitekt Plečnik že estetsko zadovoljivo rešil *s celotnim projektom za ureditev zidu* s tem, da projektira prehod te ulice skozi zid kot kamenit, dekorativen, radi prometa primerno dvignjen lok.

Za sodobnost je poleg prometnega eno najvažnejših z rimskim zidom zvezanih vprašanj estetsko vprašanje.

Ta stran vprašanja sedaj praktično sploh še ni prav načeta in ta pomankljivost je tudi eden glavnih vzrokov, da so okoličani z zidom nezadovoljni, posebno odkar je zid zopet napol razvalina. Že Schmid in Šubic sta l. 1912 predlagala v zgoraj citiranem predlogu, da se to vprašanje reši z vrtnarsko zasaditvijo nasipa z nizkim drevjem in grmičevjem in vrtnarskim oskrbovanjem zelene ruše na zidu. Tudi omenjeni Plečnikov načrt namerava rešitev v tem smislu. Radi naselbine pred zidom in ulice ob njem stoji danes v prvi vrsti vprašanje ureditve trotoarja ob zidu, ograditev pasu ozemlja med zidom in trotoarjem ter zasaditev ograjenih mest ob zidu s travo in plezalkami, ki bi dale golemu zidu prijetnejše lice; predvidene so dalje klopice in dekorativna izrabitev sedaj z deskami zadelane obokane dupline za srednjo tehnično šolo.

Kameni rimskega zidu, ki so navidez brezpomembni, tudi sami glasno govore o veliki zgodovini, ki je šla mimo in preko njih.

Ohranili so se namreč *odlomki napisne plošče,* ki se je nahajala nekdaj na zidu in poročala, da je bilo **emonsko ozidje postavljeno l. 14-15 po Kr. po naročilu Avgusta in Tiberija.** Leta 238 so emonski meščani zažgali vrata templjev in hiš, da izpolnijo navodilo senata in ovirajo Maksimina, ki je prodiral proti Ogleju. Leta 388 je po zmagah pri Sisku in Ptuju Teodosija Emona slovesno sprejela. Leta 407-8 je taboril pri Emoni Alarih na pohodu iz Epira v Norik, na kar ime Emona izgine iz zgodovine. Končna razrušitev mesta in ozidja se pripisuje Atili okrog leta 452.

Med antičnimi zgodovinskimi pričami o Emoni in njenih ozidjih se nam je ohranilo poročilo, ki se po svoji neposredni živahnosti meri naravnost z današnjimi časniškimi poročili o važnih dnevnih dogodkih. Leta 388 poleti je pobil cesar Theodosius pri Sisku vojsko usurpatorja Maxima. Marcellinus, letega brat, je zbral bežeče ostanke in jih postavil pri Ptuju iznova v boj. Tudi tu je Theodosius zmagal: nadaljeval je pohod proti Italiji ter prišel gredoč do Emone, ki je obvladovala cesto, držečo prek Alp. Mesto, dasiravno utrjeno, se mu ni upiralo, nasprotno, pripravilo mu je svečan sprejem. Ta sprejem živo opisuje sodobni retor **Drepanius Pacatus** *v svojem panegiriku Theodosio Augusto 37.* V malce skrčenem prevodu prof. Ant. Sovrèta se to mesto glasi takole (n. b. retor je ta slavospev l. 389 pred senatom v Rimu sam govoril):

»Ko je dospela vest, da se bližaš, je »pia Haemona« širom odprla svoja vrata pa Ti v pisani množici z burno nestrpnostjo pohitela nasproti. Mesto si je oddahnilo kakor po dolgem obleganju; vse prebivalstvo je prevzela tolika radost, da bi se utegnila zdeti pretirana, če ne bi bila očividno vrela iz odkritih src. Veselo vriskaje so Ti prihajale trume na pot. Vsa okolica je odjekala od petja in zvenčanja kreguljcev. Tu si slišal zbor, ki je prepeval Tebi v triumf, tam je drugi ubiral narek usurpatorju na pokop — oni zmagovalcu veselo dobrodošlico pojoč, ta poraženemu za zmerom »srečno pot« želeč. Kamorkoli Ti je stopila noga, povsod Te je obdajala množica sveta, valovala pred Teboj, se zgrinjala v sprevod za Tabo in Ti končno do kraja zastavila pot. Nihče ni v gneči pazil na sebe, nihče do Tebe čuval obzirnostnih mej: nevzdržni slap šumnega navdušenja Te je z ljubeznivim nasiljem potegnil vase. In svečani sprejem pred samim **obzidjem,** *ki ti ga je priredilo svobodno plemstvo in občinski zastop v sijaju bele odeve in kolegij flaminov v blesku municipalnega škrlata in višje svečeništvo v dostojanstvu belih tijar! Kje najti besedo za ustrezen opis?* **In mestna vrata, s kitami zelenja ovenčana!** *In soj plamenic na noč, ko da so dnevu podaljšale luč! In domovi, vsi prazni, ker je, kar leze in grede, napolnilo ceste in trg! Sivi očanci so Ti vzklikali čestitajoč, trajno pokornost Ti je slovesno obljubila čvrsta dečad. Veselje je prešinjalo matere, občutek varnosti srca deklet. Resnično, nisi še vojne končal, že si obhajal triumf!«*

O snovni vidiki za končnoveljavno rešitev vprašanja Rimskega zidu.

Dostojanstvo Ljubljane kot mesta, ki se rado hvali s svojo staro kulturno preteklostjo in stremi za tem, da postane mednarodno privlačno središče tujskega in turističnega prometa, zahteva kategorično, da se enkrat za vselej odstavi z dnevnega reda komunalne politike vprašanje, kakšna bodi bodočnost najstarejšega kulturnega spomenika Ljubljane. **Nesporno mora postati načelo, da se bo zid ohranjeval.** Takoj, ko to načelo sprejmemo, pa se moramo tudi že zavedati, da nam to dejstvo nalaga prav konkretne dolžnosti, preko katerih ne moremo na dnevni red s kakimi polovičarskimi ukrepi. Stanje zidu je namreč tako, da danes ne zadovoljuje niti s stališča čiste ohranitve niti z estetske strani. Rešitev tega vprašanja mora zadovoljiti obe stališči: Zid se mora kar najpopolnejše zavarovati pred daljnjim razpadanjem, istodobno pa se mora njegova neposredna okolica urediti tako, da se bo neprisiljeno nudil kot bistven sestavni del ondotnega dela mesta in tako izpolnjeval poleg arheološke spomeniške tudi estetsko vlogo, s čemer bo njegovi spominski vrednosti dodana tudi tista vrednota, ki jo edino vpošteva sodobnost, kadar ne vrednoti po ne splošno spoznanih starinoslovskih momentih. Arhitekt Plečnik je v svoji izjavi v prilog zidu zasanjal lepo sanjo o čisto sodobnih estetskih vrednotah, zvezanih z rimskim zidom. Kljub temu, da je na Mirju že toliko prejudicov, ki onemogočujejo uresničitev te umetniške sanje, še vedno obstoji za ljubljansko komunalno politiko možnost, da estetske elemente rimskega zidu izrabi. *Mnogo se namreč še da z malim naporom rešiti in urediti tako, da bo Mirje zanimiv in obenem prijeten mestni del.* Pot pa, po kateri moremo priti do tega cilja, je samo ena in ne dopušča nobenega popuščanja in polovičarstva: **Za Mirje je treba izdelati enoten načrt, ki bo stavbni in okraševalni politiki v tem delu mesta enkrat za vselej vodilo in ki bo absolutno merodajen za vsak nadaljnji ukrep.**

Spomeniški urad predlaga torej merodajnim činiteljem tale način reševanja vprašanja rimskega zidu, ki se v bistvu sklada s samostojnim predlogom občinskega svetnika dr. Jos. Jeriča: *Mestni svet naj kot definitivno vodilo za vsa dela, zvezana z rimskim zidom, odobri generalni načrt,* katerega izdelava naj se poveri Mestnemu stavbenemu uradu, občinskemu stavbnemu odseku, prof. arhitekture Jos. Plečniku in Spomeniškemu uradu. Ta načrt naj obsega vsa, z rimskim zidom kakorkoli zvezana vprašanja.

Praktična stran predloga pa je tale: **Pričeto popravilo zidu naj se takoj in čimprej izvrši po sistemu, ki ga je zamislil Walter Schmid.** Vrh zidu, na katerem leži in ostane tudi nadalje ruša, se mora zavarovati tako, da mokrota od zgoraj ne bo mogla stalno ogrožati zidu. Takoj za tem in deloma vzporedno s tem naj bi se uredil trotoar ob zidu in nasadi pred in za zidom ter definitivno izpeljala oba prehoda, Murnikova ulica in Ulica rimske legije. Ureditev prvega prehoda je važna radi estetske ureditve zidu, druga iz prometnih potreb naselbine za zidom, ker bo s tem sam po sebi odpadel očitek, da ogel z okroglim stolpom ovira zvezo z mestom. **Za vsa ta dela že obstojajo načrti iz Plečnikove šole, ki čakajo samo na izvršitev.**

Mislim pa, da se je z izvršitvijo teh, prav neposredno z zidom zvezanih nalog *Ljubljana še mnogo premalo oddolžila spomenikom rimske Emone. Naravno bi namreč bilo, da se ra-*

ske Emone. Naravno bi namreč bilo, da se razen ohranjevanja zgodovinsko važnega ozidja odkrije in stalno kot nekak muzej na mestu ohranjuje kak pomembnejši objekt, ki je še zakopan v zemlji. Odkopani, pred vremenskimi in zlobnimi poškodbami zavarovani *temelji kakega važnejšega rimskega poslopja z vsemi napravami in mozaiki* bi bili za mladino, ki se uči v šoli o rimski kulturi, neprecenljivega, nazorno vzgojnega pomena, pa tudi za turiste stalno privlačen objekt. Rezervacija za to v poštev prihajajočega zemljišča bi občini ne nalagala prevelikih bremen, imela bi pa ogromen idealni pomen.

Odprto vprašanje ljubljanske bodočnosti je še z rimskim zidom posredno ozko zvezano *vprašanje ozemlja, ki ga oklepa rimski zid na drugem še ohranjenem oglu ob Emonski cesti. To je svet ob tako zvani Fortici in ob Jakopičevih poslopjih.* Ta del starega Mirja je še ohranil precej prvotnega značaja in razpoloženja ter bi se s spretno izrabo svojih osnovnih elementov dal za posebno estetsko lice Ljubljane plodonosno izrabiti. Generalni načrt bi na vsak način moral že sedaj rešiti tudi bodočo usodo tega dela.

Caveant consules ne quid detrimenti capiat res publica labacensis!

Čitajoča javnost bi storila krivico odločujočim činiteljem v javni upravi mesta, ako bi iz tega javnega opozorila sklepala, da oni pospešujejo akcijo proti rimskemu zidu. Izjaviti moramo še več: teoretičnega razumevanja in pripravljenosti, da se za zaščito zidu potrebno ukrene, so pokazali ob vsaki priliki zadosti. Naš apel je naperjen v prvi vrsti na tiste, po izjavi časnikarske notice v »Slovenskem Narodu«, celo visoko inteligentne predstavnike ljubljanske družbe, ki so akcijo proti zidu podpirali in s svojo avtoriteto ljubitelje ljubljanske starine vsaj za trenutek ostrašili z bojaznijo, da bi plebiscit utegnil izreči obsodbo nad zidom v pravdi, v kateri tako zvano javno mnenje ne more biti nikakor poklican sodnik, ker sploh ni zmožno, da bi objektivno presodilo argumente za in proti, ampak se po slučajnem nastroju zaganja sedaj v to, potem zopet v drugo stran. *Ne na javnem mnenju, ampak na diktatoričnem modrem upravljanju poverjenih nalog javnega gospodarstva mora temeljiti odločevanje v takih vprašanjih, katerih dalekosežnosti povprečni meščan sploh presoditi ne more.* Upravnike javnega premoženja zadene v tem slučaju krivda samo toliko, kolikor so zamudili s tem, da že zdavnaj vsaj v osnovnih obrisih niso dali sankcionirati občinskemu svetu načrta glede bodočnosti Mirja in posebej Rimskega zidu, na katerega izredno važnost so že ob njegovem odkritju glasno opozorili ugledni znanstveniki in se je celo hladni vodja avstrijskega arheološkega instituta *prof. Emil Reisch* razvnel takrat do izreka, *da je ljubljanski zid »biser med rimskimi spomeniki v Avstriji«,* graški profesor W. Schmid pa je v obsežnem delu obdelal ljubljanske izkopnine v Jahrbuchu f. Altertumskunde VII. (1913), str. 61 do 217 pod naslovom *Emona. Samo odlašanje z jasno, važnosti predmeta odgovarjajočo opredelitvijo stališča mestne uprave do Rimskega zidu je vzrok, da smo dvajset let po odkritju še vedno neodločni in vprašanje rešujemo s polovičnimi sredstvi in ga zapostavljamo napram drugim vprašanjem komunalne politike.* Uprava, ki se pomena vprašanja zaveda, je dolžna in si bo tudi znala pridobiti sankcijo zastopnikov prebivalstva v občinskem svetu za dalekosežno akcijo.

Mirje in rimski zid pa naj bosta obenem opomin, da je *v vprašanjih mestnega stavbarstva treba stalno za desetletja in eventuelno za stoletja naprej misliti in snovati.* Ni zadosti, če se izdelujejo regulacijski načrti za nove dele Ljubljane, o katerih potrebi in važnosti se pogosto javno razpravlja, ampak je vsaj toliko važno, opredeliti, kaj se sme in kako se sme v osrčju mesta, na Mestnem in Starem trgu itd., ter je treba jasno oblikovati misel, po kateri se bo ravnala enkrat neizbežna regeneracija n. pr. šentjakobskega mestnega dela, kakšna bo bodočnost Vodnikovega trga in za mestno sliko in tujskoprometno velevažnega Gradu. Še več: *Treba je imeti jasno misel tudi za slučaj, da bi se sistematično regeneriral z novimi stavbami ves Mestni in Stari trg ter okolica stolnice,* torej estetsko osrčje Ljubljane, ali pa da bi nova katastrofa kedaj prisilila prebivalstvo, da ga pozida na novo.

Zopet poudarjam, da bi v spodbudo predstavnikov in izvršiteljev uprave mesta ne bilo treba javno pribijati teh, v evropskih mestih že zdavnaj uveljavljenih načel, ker so zadnja leta pokazali veliko razumevanja za ta vprašanja; treba pa je to povedati prav glasno tako zvanemu javnemu mnenju, *da bo več zaupalo voditeljem teh akcij,* katerih končnih, za desetletja naprej usmerjenih ciljev ne razume in jih tudi razumeti ne more. Arhitekt Plečnik pravi v svoji izjavi, da je spomniške zadeve mesta uprav treba brezpogojno izročiti v roke *»možem«*, s čimer hoče poudariti prav to nedvomno resnico, da javno mnenje ne more in ne sme biti merodajno za taka vprašanja, ter bi se moral ustvariti sosvet mož, ki so s strokovno delavnostjo ali pa z veliko ljubeznijo do stvari, kvalificirani, da odločajo o takih vprašanjih. Ta sosvet bi imel nalogo, da v konkretnih slučajih pomaga mestni upravi s svojimi mnenji in predlogi in daje inicijative za take akcije, ki jih pri svojem rednem delu ne more imeti v evidenci noben odsek občinskega sveta in celo mestni stavbni urad ne, ako si ne ustvari posebnega oddelka, ki bi se samo s tem pečal.

Poudarjam končno, da so Ljubljani nastale v novi državi, kjer je njen notranje in zunanje politični položaj bistveno spremenjen in je iz pasivnega postal visoko aktiven, tudi čisto nove naloge in dolžnosti, med katerimi poleg tujsko-prometne ni zadnja ta, *da Ljubljana smotreno goji svoj kulturnozgodovinski milje,* ki je ena najpozitivnejših postavk v bilanci njenega ugleda v notranjem in zunanjem svetu.

Rimski zid kot kulturno zgodovinski spomenik pa ni samo lokalna, ampak mednarodna vrednota. Zato: Caveant consules!

Človek bi znorel
če ga muči nezdržljivi glavobol. Kdor mnogo na tem trpi, naj ne pozabi, da so
Pyramidon Tablete
nedosežno sredstvo. Vprašajte hišnega zdravnika, ki Vam bo to potrdil.

Pristne samo v originalnem zavoju „Meister Lucius".

Slavko Savinšek:

Znamenito pismo

(Konec.)

»Od vrstice!« sem jo zavrnil.

»Po koliko?«

»Hm,« sem pomišljal v zadregi. »Tako po dva, tri dinarje!« sem uganil in pogum mi je zrastel.

»Po dve kroni!« mi zasoli ona nazaj. »Vem, toliko je dobival moj brat od vrstice, pa je bil pisatelj, ne pa norec kot ti, ki se pustiš tako vleči!«

»Jaz, vleči! Bil sem v Ljubljani, bil, pa sem zvedel, kar zdaj vem! Ein gemachter Mann!« sem dostavil samozavestno.

»Ein perfekter Trottel!« mi je vrgla žena v obraz in zaloputnila vrata za seboj.

Tisti dan nisem mogel ničesar jesti. Spal nisem vso noč, vedno znova sem čital znamenito pismo. Ona se je jezila, godrnjala, ker vsled luči ni mogla spati. Vstala je končno, mi odvila žarnico in jo zaklenila. V temi sem bdel dalje in vse moje misli so bile pri pismu in pri načrtih, kaj bom pisal. Oj, načrtov, nič koliko! Samo kateri bo boljši? Nisem se mogel odločiti za nobenega in v ugibanju sem zaspal.

Drugi dan sem vzel pismo s seboj v pisarno in sem ga idoč iz sobe, pustil pasti na tla. Komaj sem zaprl vrata za seboj v svojo sobo, so planili vsi po pismu in preden je minila ura, je vedelo vse mesto, kakšno pismo sem dobil. Ljudje na cesti so se ustavljali, ko sem šel mimo, me pozdravljali; meni pa se je tako dobro zdelo, kakor bi bil trinajsto plačo dobil!

(Ne vem, kako je sicer, kadar človek trinajsto plačo dobi, ker jaz je še nisem; ali nekako predstavljam si!)

Opoldne me je doma ona sprejela z novim opominom od trgovca. Ujezilo me je, da tirja mene, mene! Pa sem takoj popoldne stopil k njemu in komaj pozdravil, ko sem že položil predenj znamenito pismo. Mislil je, da bom plačal, pa se mi je skoro do tal priklonil. Komaj pa je preletel vrstice, se je dvignil in me kar z belim pogledal.

»Pri meni na to ne dobite nič!«

Morda ga je splašil moj čudni obraz, da se je takoj popravil:

»He, he, čestitam! Morda ste tako dobri, pa poravnate svoj račun!«

»Mislim, da ga bom kmalu lahko!« se trdo odrežem. »Ni pa lepo, da me kar dan za dnem tirjate, ko vendar vidite, kdo sem jaz!«

»Mi je prav žal, ali med nami trgovci nima to nobene cene! Mi moramo vse z gotovim denarjem plačevati!«

Meni pa je bilo za premalo, da bi bil dalje ž njim govoril. Nemo sem dvignil klobuk in odšel.

Šel sem naravnost k mizarju, položil predenj znamenito pismo in zahteval, naj mi čimprej napravi okvir zanj. Ker je imel že nekaj primernega narejenega, sem kar počakal in

Kaj je novega

KOLEDAR.

Sobota, 21. julija. Danijel, Klavdij.

ZGODOVINSKI DNEVI.

21. julija: 1773. je bil razpuščen jezuitski red. — 1796. je umrl škotski pisatelj R. Burns. — 1810. se je rodil fizik in kemik H. V. Regnault — 1848. se je rodil filozof J. Volkelt. —1921. je bil v Delnicah pri Ogulinu umorjen notranji minister Milorad Drašković.

* * *

★ **Biserna maša.** V četrtek, 19. julija, se je vršila v Šmartnu pri Slovenjgradcu izredna cerkvena slovesnost. Častni kanonik dekan Ivan Lenart je obhajal šestdesetletnico duhovniškega posvečenja, ki ga je sprejel 19. 19. julija l. 1868. Bila je prava ljudska slovesnost, katero je na predvečer napovedalo gromenje topičev in gorenje številnih kresov po višinah zelenega Pohorja. Čeprav se je svečanost praznovala na delavnik, ko je vse polno kmetskega dela, se je vendar v četrtek zbralo toliko ljudstva iz šmartinske in sosednih župnij, da je bila cerkev polna. Prišlo je nad 30 duhovnikov, da skažejo spoštovanje in čast sivolasemu biseromašniku, ki je kljub starosti 87 let zdrav ter duševno in telesno izredno krepak. Njim na čelu je bil g. stolni prošt iz Maribora dr. Martin Matek kot odposlanec mariborskega g. škofa, udeležil se je tudi kanonik Janežič kot naddekan mislinjske doline, prelat dr. Slavič iz Ljubljane, msgr. Vreže, ki je imel cerkveni govor, nar. poslanec dr. Hohnjec, kot zastopnik Jugoslovanskega kluba. Biseromašniku so se poklonili župani vseh treh občin šmartinske nadžupnije, katere so ga že za zlati mašniški jubilej imenovale svojim častnim občanom. Zastopnik moške mladine je deklamiral lepo pesem, sestavljeno v to svrho od znanega slovenskega pisatelja Ksavera Meška. Jubilejno sveto mašo je jubilant služil v novi mašni obleki — darilo vrlih šmartinskih žen in deklet —, ki so jo po načrtu ge. Vurnikove prekrasno izdelale mariborske šolske sestre. G. biseromašniku kličemo: Še na mnogaja leta!

★ **Promocija.** Dne 16. julija je bil v Rimu na papeški univerzi »Gregorijani« promoviran za doktorja modroslovja g. Ignacij Lenček iz ljubljanske škofije, gojenec v kolegiju Germaniku.

★ **Nevarno je zbolel** svetnik in župnik teharski, g. Janez Čemažar. Priporoča se vsem sobratom v memento.

★ **V Kamniški Bistrici** bo v nedeljo sv. maša ob pol 5. zjutraj. — **Aljažev klub SPD.**

★ **Od Bohinjskega jezera** nam poročajo, da se je v zadnjem času popravila cesta do slapa Savice in je sedaj primerna tudi za avtomobilski promet. Slap Savica, ki je sedaj najbolj diven, ima v zadnjem času vedno več obiskovalcev. V mesecih maj in junij ga je obiskalo nad 650 oseb.

★ **Proslava 25-letnice mature.** Maturanti ljubljanske realke, ki so maturirali l. 1903, se vabijo v svrho proslave 25-letnice mature na skupni prijateljski sestanek, kateri se vrši v Ljubljani, dne 4. avgusta ob 20 v restavraciji »Zvezda«. — Prijave sprejema E. Bevc, Jesenice, kolodvor, Gorenjsko.

★ **Koprški maturanti** iz leta 1908 imajo sestanek prihodnjo soboto, dne 21. t. m. v Ljubljani. Zbirališče v »Zvezdi« ob 18. Naj nihče ne manjka.

★ **Oblastna strežniška šola v Ljubljani.** Na podlagi uredbe oblastnega odbora v Ljubljani se razpisuje natečaj za sprejem gojenk v oblastno strežniško šolo v Ljubljani. — Opozarjamo na razpis v uradnem listu »Samouprava«.

★ **V album planinskemu društvu.** Prejeli smo: Za zadnjo nedeljo je bila razglašena slovesna otvoritev prizidka Prešernove koče na Stolu, na katero so bili planinci polnoštevilno vabljeni. Celo prireditev je bilo pozdravljati, vsled česar se je temu povabilu odzvalo veliko število planincev. Na predvčer se je nabralo v Valvazorjvi koči že obilo gostov, med katerimi jih je pa bilo več, ki jim je alkohol več, kot pa sveži planinski zrak. Ker so pa gostje, ki poznajo red v planinskih kočah, zahtevali okoli polnoči mir, se je v odgovor pričelo s podvojeno silo huronsko vpitje, katero je še poveličevala harmonika. Najbolj žalostno pa je, da si upa oskrbniško osobje, neka stara ženica, zagovarjati razgrajače ter mir želečim turistom diktirati, da naj se naspijo doma, ne pa v koči. Naš velezaslužni in čislani predsednik g. dr. Tominšek je bil priča te razuzdanosti ter upamo, da bo znal napraviti red s strogimi odredbami za oskrbnike in tudi turiste. Izrazov, ki jih je rabil neki gospod v imenu kranjske podružnice ne navajamo, ker so vse preje, kot izraz civiliziranega človeka. Če pa namerava Planinsko društvo napraviti iz planinskih koč krčme, naj izobesi krčmarske znake, da se jim bomo znali izogniti, da ne bomo v nadlego veseljakom.

★ **Redni promet naših pristanišč z Marseillom.** Po posredovanju belgijskega konzula v Šibeniku g. Jadroniera se je posrečilo pregovoriti veliko francosko paroplovnoa družbo Messaggeres Maritimes, da bo uvedla redni promet med našimi pristanišči in Marseillem ter drugimi pristanišči zapadne Evrope. Promet bosta vršila dva velika parnika. Parniki bodo redno prihajali v Šibenik in po možnosti tudi v Split.

★ **Smrtna nesreča.** V četrtek okoli 9 je vozil na motornem kolesu g. Luznar Leopold iz Ljubljane domov na Koroško Belo. Na ovinku pri Jeperci pa je zavozil v kup gramoza in sunek ga je vrgel tako nesrečno, da je z glavo priletel v cestni kamen, kjer je obležal. Kmalu nato je privozil neki avtomobil, katerega potniki so nesrečneža naložili v svoj avto in ga pripeljali v Kranj v prostore Mestne hranilnice. Prvo pomoč je nesrečniku nudil okr. zdravnik dr. Globočnik, prišel je pa tudi zdravnik dr. Bežek. Rane, ki jih je zadobil pri padcu, so bile smrtnonevarne in je ponesrečenec v petek zjutraj umrl. Pokopali ga bodo v nedeljo ob 5.

★ **Treščilo** je dne 18. t. m. popoldne v kozolec s 17 okni posestnika Petra Košnika na Primskovem pri Kranju. Zgorelo je 5 oken z žitom vred.

★ **Društvo za narodno zdravje v Lukovici** se zahvaljuje za krasen materijalni uspeh na veselici, ki jo je priredilo društvo, dne 8. julija t. l. vsem darovalcem dobitkov, vsem prirediteljem, vsem gostom, kakor tudi onim, ki so s kritikujočo abstinenco dvignili materijalen uspeh omenjene prireditve.

★ **Strela.** Iz Prevalj poročajo. Po dolgem času se je v sredo le zoblačilo in okoli štirih popoldne je pričelo močno grmeti; bliski so švigali semintja in deževalo je prav močno. Med nevihto je udarila strela trikrat v centralno žično napravo pred postajo in je na mah prežgala vse žice, tako da je bila pretrgana vsa brzojavna in telefonska služba na postaji. K sreči ni bilo človeških žrtev.

★ **Velik gozdni in žitni požar.** Radi velike vročine v zadnjih dneh je nastala po vsej Slavoniji in Sremu velika suša, ki je povzročila v gozdovih in na žitnih poljih velike požare. Požare so večinoma zanetile iskre iz lokomotiv, ki vozijo mimo, so pa seveda tudi slučaji, kjer je bil požar zlobno podtaknjen. V vasi Martincih pri Mitrovici je zgorelo veliko žitno polje, last posestnika Novosela. Požar je uničil dalje žitna polja v Kraljevici, Ognju in še v nekaterih drugih krajih. Skupna škoda, ki so jo požari povzročili dosedaj, znaša, kolikor se je moglo preceniti, več milijonov dinarjev. V neki sremski vasi so kmetje zasačili zlobneža ravno, ko je hotel zažgati žitno polje. Ljudje so bili tako razburjeni, da so hoteli zločinca na licu mesta linčati in so jim ga orožniki komaj iztrgali iz rok. Tudi v Mačvi na srbski strani Save so izbruhnili veliki požari. V bližini postaje Grča je iskra iz lokomotive zanetila velik, okrog 100 hektarov obširen gozd. V Slatini pri Osijeku je iz istega vzroka zgorelo veliko žitno polje, last posestnika Adama Goše. V Plaškem pri Ogulinu se je pojavil v bližnjih gozdovih požar, ki ga gasijo vojaške čete iz Karlovca in Zagreba. Tudi ob progi Reka-Sušak so iskre iz lokomotive povzročile več požarov. Med Klano in Sv. Matijo se je vžgal velik gozd. Požar se je razširil skoro do Kastva in do meje Na obeh straneh meje gasi ogenj vojaštvo in prebivalstvo. Dalje je nastal požar na progi med Sušakom in Bakrom. Blizu sv. Kuzme je požar uničil več tisoč kvadratnih metrov gozda. Požar so pogasili gasilci iz Sušaka. Pred dnevi je požar uničil blizu postaje Melje večji kompleks grmičevja. V bližini Čačka v Srbiji je dalje pogorelo pšenice za tri vagone. V bližini vasi Vognje v Sremu je pogorelo 1500 velikih snopov pšenice in mlatilnica. Škoda znaša 800.000 dinarjev. V bližini vasi Martinci je požar uničil večjo količino žita v vrednosti pol milijona dinarjev.

★ **Peš je prišel iz Rusije v Osijek.** V sredo je prišel v Osijek kmet Pavle Kiss iz Bogojeva, ki je pred tedni pobegnil iz ruskega ujetništva. Kakor pripoveduje, se nahaja v Rusiji še kakih 3000 naših ujetnikov iz Baranje, Bačke in Hrvatske. Kiss je s 13 tovariši pobegnil iz taborišča in odšel z njimi do poljske meje ter od tam peš do Osijeka.

★ **Ženo zabodel z nožem.** V gozdiču v Tuškancu v Zagrebu se je te dni pripetil žalosten dogodek. Neki natakar je zabodel svojo ženo v levo stran prsi tik nad srcem in jo hudo ranil. Ko je spoznal, kaj je napravil, je v obupu še sebe dvakrat ranil z nožem. Oba so prepeljali v bolnico, policija pa je uvedla preiskavo o podrobnostih te žaloigre.

★ Za solnčenje najboljša »Solan creme« v tubah. Dobi se v drogeriji A. Kanc sinova, Židovska ulica.

★ **Krasne dunajske otroške oblekce od 34 Din dalje le pri Kristofič-Bučar, Stari trg.**

★ **Redna avtovožnja Podnart-Brezje se z** 22. julijem ukine. Avto vozi samo še po naročilu. — Bole-Cvenkelj. (6642)

★ **Velikanska zmaga Mercedes-Benz** v nemškem Grand prix je izredne važnosti za nemško industrijo. V inozemstvu silovito učinkuje Mercedes-zmaga. 1914 v Grand prix pri Lyonu je dobil prva tri mesta in 1928 v nemškem Grand prix so zopet trije Mercedes prvi. Kdor ljubi življenje, se ne vozi s cenim vozom. Mercedes je najboljše življenjsko zavarovanje. Tudi Conti obroči so se sijajno izkazali. Vsi Mercedes so vozili s Conti. Mnogo vrst obročev so preizkusili, a kot najboljši so se izkazali Conti. (6619)

★ **Pri težkočah v želodcu in črevih,** pomanjkanju slasti, lenem odvajanju, napenjanju, gorečici, pehanju, tesnobnosti, bolečinah v glavi, nagnjenju k bljuvanju povzroči 1 do 2 čaši naravne »Franz-Josef« grenčice temeljito čiščenje prebavil. Izjave bolnišnic dokazujejo, da »Franz-Josef«-vodo radi jemljo celo težko bolni in da se dosežejo z njo veliki uspehi. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

* * *

⊙ **Umrla** je včeraj zjutraj ob dveh gospa Antonija Keršič, hišna posestnica in lastnica dobro znane gostilni v Spodnji Šiški. Bolehala je že dalje časa na težki notranji bolezni. Pokojnica je bila kot izborna gostilničarka znana po celi Sloveniji. Pogrešali jo bodo posebno številni reveži, ki so pri blagi pokojnici vedno dobili izdatno pomoč. Zapušča štiri sinove, od katerih je Ivan zastopnik Fiat-avtomobilov v Ljubljani, Peter je inženir v Mariboru, Anton služi pri vojakih, Karol pa živi stalno v daljni Avstraliji. Pogreb bo danes popoldne ob treh iz hiše žalosti, Celovška cesta 36, na pokopališče v Dravljah.

⊙ **Sprememba pogodbe s tramvajsko družbo.** Včeraj dopoldne so se vršila med zastopniki mestne občine ljubljanske pod predsedstvom g. župana in med zastopniki firme Siemens-Halske pogajanja zaradi spremembe sindikatne pogodbe, katero je sklenil g. vlad. komisar Mencinger s firmo Siemens-Halske. V načelu je bil dosežen sporazum v tem smislu, da se iz pogodbe izločijo vse one točke, ki so bile za mestno občino najbolj neugodne. V glavnem obstoja ta sporazum v tem, da se ukine veto pravica firme Siemens-Halske, da se skrajša rok za končni prevzem električne cestne železnice po ljubljanski mestni občini na l. 1941., da se koncidira mestni občini pravica, da v vsakem trenutku lahko odkupi ono tretjino delnic, ki jih ima v posesti firma Siemens-Halske ter da firma svojih delnic ne more prodati nikamor drugam, kakor mestni občini. Maloželezniška družba mora nadalje v smislu tega sporazuma dobavljati električni tok edinole od mestne občine ter mora v ta namen napraviti z mestno elektrarno posebno pogodbo. Firmi Siemens pa se prizna predpravica pri dobavi elektrotehnič. materiala.

⊙ **Hišni posestniki** se opozarjajo, da odpade meseca avgusta t. l. običajna vložitev napovedi najemninskega donosa za prihodnji dve davčni leti za hiše, ki se nahajajo v Ljubljani. Napovedi se bodo vlagale, čim izda finančna uprava pozive v smislu zakona o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928.

⊙ **Pobalinstvo.** V noči od četrtka na petek so — seveda neznani — pobalini nakrivili in deloma polomili zgornji del ograje ob glavni prej deželni sedaj oblastni bolnici v Ljubljani od vogla nasproti Leonišču v smeri proti srednjemu traktu. Odtrgali so tudi kovinast napis higijenskega zavoda ter ga skrivili in pustili na tleh. K temu par pripomb. Že pred časom sem pisal v »Slov.« o takih pobalinstvih ali če hočete: lopovščinah. Za telesne vaje ponočnih barab sta posebno pripravni ograji ob vrtu kn.-škof. pristave ter ob cerkvi Srca Jezusovega in zavodu oo. lazaristov. Sedaj se pridružuje le-tema še javna oblastna bolnica. Kdo so storilci, seveda ne bo mogoče ugotoviti. Saj res ne more stati stražnik za vsakim lopovom. Nekaj pa bo le treba storiti, da se končno neha barabstvo v Ljubljani, pa najsi trga nasade v Tivoliju in preobrača ondi klop, ali pa lomi ograje ob zavodih in posestvih, ki niso v »naprednih« rokah. Kajti, da vodi pobaline pri takih junaštvih »naprednI« duh, o tem ne dvomim niti trenutek. Mar bo kdo mislil, da lomijo močno železno ograjo č. sestre usmiljenke? Ali uslužbenci zavoda? Mislim pa, česar ne zmore oko postave, čeprav čuječe v mejah možnosti, to naj izvršuje vsa poštena javnost. Nič ne pomaga: Kdor zaloti takega lopova pri dejanju poškodovanja tuje lasti, naj ga nauči manir na licu mesta. Najboljša medicina so takozvani — kakor pravi Nemec — »schlagende Beweise« in pa brca v tisti del telesa, kjer konča hrbet. — Včasih ozdravi bolezen že ena okrog ušes. — Fran Kristan.

⊙ **Naborniki.** Po mestu hodijo sedaj naborniki, vsi okrašeni, in vriskajo, kar se le da. Mnogo je tudi harmonik, dočim je pijanih nabornikov letos prav malo in še ti se večinoma napijejo po opravljenem naboru. Na vrsti so ta teden fantje iz ljubljanske okolice.

⊙ **Darila.** Dr. Puntar Josip, obč. svetnik, je nakazal znesek 50 Din za mestne reveže. — Tvrdka F. Novak, Ljubljana, Kongresni trg 15, pa prispeva mesečnih 100 Din v fond za odbravo beračenja.

⊙ **Svoj lasten čoln ukradel.** Na Ljubljanici se je te dni pripetila čudna zgodba, ki je za kake pol ure razburila kopalce na njenem bregu. Gospod M. ima lep čoln, katerega pa je dal v najem nekemu trgovcu. Vročega popoldneva pa se je g. M. spomnil, da bi bilo le dobro, če bi se vozil malo v trikoju oblečen po Ljubljanici. Odklenil je torej čoln in odveslal z njim proti Podpeči. Nekaj minut za njim je prišel najemnik in seveda s strahom opazil, da je čoln izginil. Hitro je naročil nekemu čolnarju, naj preišče vso reko in mu poišče »ukradeni« čoln. Čolnar je res čez dobro uro našel čoln. Smola je hotela, da je čolnar sicer poznal čoln, ne pa njegovega lastnika. Pričel ga je seveda strahovito zmerjati in dolžiti tatvine. Komaj ga je lastnik pomi-

58.000 naslovov Vam nudi

ki je pravkar izšel in je prvo tovrstno delo napravljeno po vzorcu velemestnih naslovnih knjig. Razdeljen je v štiri dele, in sicer:

I. del. Seznam javnih uradov z obširnimi podatki o njihovem ustroju, seznam denarnih zavodov, šol, društev, časopisov, hišnih posestnikov, popis katastralnih občin, političnih okrajev in župnij, cest, ulic, trgov itd.

II. del. Imenik prebivalstva. Ta je sestavljen po pomladanskem uradnem štetju in spopolnjen z vsemi spremembami. Ta del obsega 48.000 naslovov polnoletnih prebivalcev mesta Ljubljane in okolice.

III. del tvori točen seznam trgovine, obrti, industrije in vseh ostalih pridobitnih poklicev mesta Ljubljane in okolice.

Nad 6000 naslovov je v tem delu razvrščenih v 420 strok in tvorijo material, ki je posebno za naše gospodarstvo neprecenljive vrednosti.

V IV. delu so zastopana vsa industrijska podjetja Slovenije. Ta del sliči po svojem ustroju tretjemu delu. Vsak naslov je spopolnjen s telefonsko številko, tako, da je vsak del adresarja istočasno telefonski imenik.

Elegantno trdo vezana knjiga obsega 40 tiskovnih pol s 640 stranmi in stane le

160 Din

Naroča se pri ADANA, založniška in propagandna družba z o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3, I. nadstr. — Telefon 29—70.

---

proti večeru sem se vrnil domov in obesil vse skupaj na najbolj vidno mesto v edini sobi.

Ko je žena to videla, bi bila kmalu padla v omedlevico, vsaj videlo se mi je tako. Ali je bila zadivljena ali »zaprepaščena«, ne vem pravi samo to vem, da je nakrat planila na stol, popadla vokvirjeno pismo in ga treščila na tla s tako silo, da sta se steklo in okvir razdrobila na drobne kosce. In iz ust se ji je utrgalo samo:

»Til«

Pa je bilo za nekaj časa vse tiho, potlej šele se je z mraka zaslišal njen jok. Jaz pa sem s stisnjenimi zobmi zbiral raztreščeno stvar in kar glasno požiral solze ponižanja in užaljenosti. Z njo od tedaj ne govorim nobene besede več.

Tisto noč sem presedel za mizo s peresom v roki in grizel vso noč držalo. Zjutraj še nisem imel napisane nobene besede, ko je prišla ona in mi pripravila zajtrk. V pisarni se mi je kar vrtelo v glavi od samih besed in stavkov in načrtov. Vsi so postrani škilili vame in nikdo se me ni upal ogovoriti, tako sem bržkone gledal.

Ko sem se opoldne vrnil domov, je ravno okrog vogala zavila stara ženska in kričala:

»Stekel je, stekel! Po konjederca! Ubijte ga!«

Skoro sem se sesedel, ker sem menil, da velja to meni. Potegnil sem od strahu ohromele noge za seboj in videl, kako se je na dvorišču vrtil sosedov pes sam krog sebe in lovil belo reč, ki mu je na repu privezana visela. Baš ko sem hotel vprašati, kaj je, je ščene ujelo to belo reč in ugriznilo vanjo. V tem pa je že pritekel nekdo, udaril psa z gorjačo po črepinji, da se je takoj zvalil in se ni ganil več. Ona ženska, ki je prej kričala, pa je z dvema treskama pobrala belo reč, ki je prej visela na pasjem repu in jo prinesla mimo mene. Bil je papir.

»Kam pa nesete, mama?«

»H konjedercu, da pokoplje, pes je bil stekel in je grizel v papir, lahko bi kdo dobil steklino!«

Šla je mimo mene, v meni pa je srce udarilo močneje, ker se mi je ona smejala na hodniku in me je strašna slutnja objela. Bled sem prišel po stopnicah, pa se mi je ona zarežala nasproti:

»Tvoje pismo je konjederec vzel!«

In se obrnila na pretih pred menoj.

Jaz pa sem postal divji, kot bi bil steklino dobil. In če bi se nje ne bil bal, bi jo bil gotovo ubil. Tako pa od tedaj s steklo besnostjo premišljujem samo, kaj bi napisal, katerega od neštetih načrtov uresničil. Zgrizel sem že deset držal prav do peresa in ona mi grozi, da nazadnje še mene pošlje h konjedercu.

ril. Ko sta se oba izkrcala, se je stvar pojasnila. Najemnik čolna je moral s kislim obrazom dati čolnarju obljubljeno napitnino, lastnik čolna pa je obljubil čolnarju še kovača povrhu, če ga sme enkrat prav krepko broniti zato, ker ga je tako osramotil pred ljudmi. Čolnar v to kupčijo menda ni privolil.

⊙ **Poskušen samoumor z lizolom.** Včeraj približno ob pol petih popoldne je pritekel na rešilno postajo ves zasopel železničar Fr. V. in povedal, da je njegova 28letna žena Helena ravnokar izpila v samoumorilnem namenu večjo količino lizola. Čez minuto je že oddrvel rešilni avto proti Vidovdanski cesti pred železničarjevo stanovanje. Nezavestno ženo so naložili na avto in jo prepeljali v bolnišnico. Tu so ji takoj izpraznili želodec in je žena že izven nevarnosti. Vzrok samoumora je iskati najbrže v hipni duševni vznemirjenosti žene, nikakor pa ne morda v družinskih razmerah.

⊙ **Tatvine.** V hišo posestnice Katarine Štrukljeve v Zgornji Šiški je stopil predvčerajšnjim neki moški in pozdravil »Dober dan«. Gospodinja je slišala pozdrav v sosednjo sobo, ni pa mogla takoj skočiti v vežo in pogledati, kdo je prišel. Neznanec pa si je ta čas že prilastil moške čevlje, vredne 200 Din, in z njimi izginil za bližnji kozolec. — Posestnikovemu sinu Andreju Paternostru je neznan tat raz voz zmaknil 150 Din vredno vrv s škripci. — Neki Mahič je prijavil tatvino 240 Din gotovine.

⊙ **Policijski drobiž.** Aretirani so bili štirje moški, in sicer eden radi javnega pohujšanja, eden radi beračenja, dva pa radi pijanosti. — Ovadenih je pet moških radi pijanosti in kaljenja nočnega miru; dva sladoledarja sta se pregrešila zoper obrtni red; neki trgovec ni upošteval novega pravilnika o odpiranju in zapiranju trgovin in je zato ovaden. Sedem šoferjev in 15 voznikov je ovadenih zoper cestnopolicijski red. So to večinoma slučaji nepravilne uporabe hup, pokanja z biči, nezadostne luči v mraku itd.

Maribor

□ **Odlikovanje uglednega gospodarja.** Kakor smo zvedeli, je uprava kraljevskega dvora podelila naslov dvornega dobavitelja g. Petru J. Mioviču, trgovcu in posestniku v Mariboru in Št. Ilju pri Mariboru. G. Peter Miović, diplomirani agronom, lastnik vzornega posestva in dobro znane trgovine s kmetijskimi potrebščinami, izhaja iz stare dalmatinske patricijske rodbine. Kmetijske visoke nauke je končal na Češkem, bil je nad 7 let potovalni učitelj v Dalmaciji, nato upravitelj šole na Glavici. V začetku svetovne vojne je bil kot Srb v ječi, nato je bil dodeljen nemškem četam v Macedoniji, kjer je mnogo storil za trpeče prebivalstvo. Sedaj živi v Mariboru in z živo in pisano besedo kakor tudi s praktičnim zgledom deluje na procvitu našega kmetijstva.

□ **Sestanek pripravljalnega odbora za Glavno skupščino UJU v Mariboru,** ki se bo vršila v dneh 11., 12. in 13. avgusta t. l. se bo vršil v pondeljek dne 23. julija dopoldne ob deveti uri v I. deški osn. šoli v Razlagovi ul. 16. vhod zadaj v III. razredu I. nadstropju, kakor tudi vsi upokojenci in dijaki, ki bi radi pomagali pri sprejemu gostov. Ako se morejo učitelji iz okolice tudi posvetiti temu delu, prosimo, da se tudi javlja vse razpoložljive postelje pripravljalnemu odboru za sprejem gostov I. deška osn. šola I. nadstropje Razlagova ulica 16. dnevno od devete do dvanajste ure. Prepričani smo, da bo mariborsko občinstvo ponovno dokazalo svojo gostoljubnost in bo v cenah za prenočišča slidno.

□ **Razveseljiv pojav.** Kakor smo zvedeli goje tukajšnja sportna društva med naraščajem in mladino v prav posebni meri misel abstinence. Prav posebno pa velja to za sportno društvo Maribor, v kolikor smo o tem poučeni. In tudi sploh se opaža, da ima naraščajoča mladina posebno simpatično stran — da alkohola malodane sploh ne pozna. To ni zasluga samo sportnih društev, ampak tudi drugih organizacij, ki obstojajo v Mariboru. Imeli smo med tukajšnjo mladino večkrat priliko ugotoviti, da ji v teh vročih in pasjih dneh, ko si človek včasih žeje kar pogasiti ne more, niti najmanj ni do kakšne alkoholne pijače in to tudi v slučajih, ko bi imeli priliko, da si je privoščijo, ampak dajejo v pretežni večini prednost drugim pijačam, ki postajajo od dne do dne modernejše: malinovcu, limonadi, narancadi in osvežujoči ter šumeči »Clio«, ki jim prav posebno diši. Prav veliko očitkov čujemo dan na dan proti naši mladini; ti očitki so včasih neutemeljeni. Toda tudi največji grdogledi bodo morali priznati, da je omenjena poteza pri naši mladini nadvse simpatična in da je postala za mlado generacijo naravnost simptomatična. In tega moramo biti v resnici veseli!

□ **Kaj je s škropljenjem Jurčičeve ulice?** Lani se je omenjena ulica škropila vsak dan od pol 15. do 15. Letos pa se ulica sploh ne škropi, pač enkrat se je škropila in sicer tam ob začetku sezone. Vemo sicer, da te ceste ni treba toliko škropiti, ker je asfaltirana; enkrat na dan pa bi se vendarle morala poškropiti. Ali gre morda to na račun prevnetega in neprestanega škropljenja trga svobode, kjer baje odtekajo včasih kar celi potoki? Smo radovedni. — Ravnotako se pritožujejo Mariborčani, ki hodijo na pobreško pokopališče, da se ne škropi Pobreška cesta od Mejne ulice naprej proti pokopališču. Prahu je tukaj nakopičenega toliko, da zapušča vsaka stopinja par decimetrov globoko sled v debeli prašni plasti. Včasih se dvignejo celi oblaki prahu, ako pridrči po cesti auto ali motorno kolo, da ne vidiš na pet korakov pred seboj. Ni čuda potem, če pride ob takem zapraševanju ceste do karambolov.

□ **Policijska kronika beleži dve aretaciji in sicer** radi beračenja in potepuštva. Prijave so bile predložene radi tatvine, trpinčenja živali, izvrševanja obrti, poškodbe kolesa, kopanja na prepovedanem prostoru, prodaje esence za rum, sviranja v lokalu, prodaje sladoleda, cestno- policijskega reda, vloma v podstrešje, tatvine, avtopredpisov in najdbe.

□ **Utonil je sin železničarja Franca Vavotnika iz** občine Rudeči breg pri Sv. Lovrencu na Pohorju Valentin Vatovnik, star 7 let. Ker ga doslej še niso našli, se občinstvo naproša, da v slučaju najdbe takoj obvesti o tem tukajšnjo policijo. Deček je imel na sebi dolge zelenkaste hlače, pisano srajco in bele naramnice.

□ **Samoumor?** Izpod nekega čolna v bližini brvi, ki veže Koroško predmestje s Studenci so izvlekli mrtvo žensko. Ugotovilo se je, da je utopljenka 17-letna posestnikova hčerka Štefanija Kalunder. Predvčerajšnjim je odšla od doma in se ni več vrnila. Na podlagi izpovedi neke njene prijateljice se domneva, da je šla v smrt radi nesrečne ljubezni.

Celje

⚒ **Iz celjske javne bolnice.** Na izolirnem oddelku tuk. bolnice je tvrdka Belak & Inkret pravkar dovršila instalacijo električne napeljave pod ometom in pa nove sobne zvočne naprave. Kolavdacija teh del se je izvršila prošlo sredo. V glavnem poslopju so vsa ta dela že izvršena in dobe tako sedaj vsa bolniška poslopja v notranjosti zares lepo in snažno lice. — Pred kratkim se je vršila v bolnici širša konferenca radi zidave novega porodniško-ginekološkega oddelka. Upanje je, da se bo že letos začelo z delom in da dobimo v Celju po zaslugi naše oblastne samouprave kmalu toliko potrebni in željeni ženski oddelek.

⚒ **Vojaški nabori.** Danes končajo vojaški nabori, ki so trajali od 13. t. m. dalje. To pot moramo nabornikom v čast povedati, da so se obnašali izredno mirno in lepo. Prihajali so v gručah, z rožmarinom, nagelji in slovenskimi trobojnicami okrašeni ter prepevali ubrano naše pesmi. Na številne letoviščarje, ki jih je baš letos v Celju zelo mnogo, so napravili zelo lep vtis. Ker pa ne sme biti pravila brez izjeme, je pa včeraj pogledal pregloboko v kozarec nabornik Tone K. iz Nove cerkve. Pijača ga je tako zmešala, da je fant razgrajal po dvorišču meščanske šole, kjer se nabori vršijo, in se niti takrat ni pomiril, ko je stal pred naborno komisijo v sobi. Ko so mu veleli odložiti obleko, je ukaz kar preslišal. Vojaški zdravnik je moral poklicati stražnika, ki je Toneta odpeljal v zapor, da si odpočije.

⚒ **Dva tička iz Avstrije.** V četrtek se je sprehajal po Glavnem trgu in se sumljivo oziral po ljudeh in po hišah kakih 20 let star fant in je takoj obrnil nase tako pozornost občinstva kot bližnjega stražnika. Povprašal ga je stražnik po dokumentih, ki pa jih fant ni imel, le povedal je, da se piše Ferdinand Močnik, da je doma tam nekje v velikovškem okraju in da je po poklicu ključavničar brez posla. Pred kakimi 14 dnevi je prišel pri Prevaljah v našo državo. Potnega lista nima, ker zanj ni zaprosil. Je to prezamudna reč. Kasneje se je zarekel, češ, da je dokumente imel, a mu jih je nekdo ukradel ali pa jih je celo izgubil. Ko so ga na stražnici natančneje pregledali, so našli pri njem vitrih, ki odpira tuja vrata. Pravi, da ga je pri odhodu z doma pomotoma vzel s seboj. Ker je fant vseskozi sumljiv, bo dalo državno pravdništvo njegove obisti natančneje preiskati. — Ob isti uri istega dne je izgubil zlato svobodo Močniku povsem sorodni tip. Na Glavnem trgu so ga skoro istočasno z Močnikom prijeli. Piše se menda za Ivana Gaisa, ki naj bi bil rojen l. 1901. v Münchenu. Pri sebi je namreč imel avstrijski potni list s temi podatki. V potnem listu pa manjka jugoslovanski vizum. Tudi Gais pravi, da je prišel pred kakimi 14 dnevi pri Prevaljah skriva v našo državo, da bi si kot trgovski pomočnik poiskal dela. Seveda je moral v luknjo.

⚒ **Tatinski trgovski pomočnik.** V četrtek ob pol 1. opoldne je bil v trgovini Stermecki aretiran 26-letni tam uslužbeni trgovski pomočnik Nikolaj Perkič. Svojemu gospodarju je iz trgovine izmaknil 310 cm črnega sukna za moško obleko ter eno odejo, skupaj vredno Din 1568. Blago je prodal plačilnemu natakarju v kavarni »Merkur« Alojziju F. na obroke. F. je blago kupil, ker mu je Perkič rekel, da je kupil blago na svoj račun. Odejo je Perkič sunil že lani in jo je prodal sedaj že rajni svoji gospodinji. Perkiču pač ni bilo treba krasti, ker je imel Din 2000 mesečne plače.

Dopisi

Kamnik

Zopet »Kmetijski list«. V zadnji številki tega lističa se kamniški samostojneži razburjajo radi »Slovenčevega« odgovora na njihova politična modrovanja. Mi lističu ne bomo sledili na polje ogabne osebne politike, samo sledeče pribijemo: Mi poročamo v »Slovencu« o vsakem političnem pojavu v Kamniku in okolici kot politiki, nikdar ne napadamo oseb, še manj pa dopisnika kot osebo, kar omenjeni listič v zadregi dela dosledno. Tudi o zbliževanju kamniških samostojnežev z demokrati smo poročali šele potem, ko je bilo javno znano, da so se vodila med obojimi pogajanja. O delu v občinskem odboru smo vedno poročali o delovanju obeh celot, to je večine in manjšine, zato tudi nismo nikoli napadali odbornikov posamičnih strank, ne omenjali delovanja strank v večini in njenih odbornikov posamezno. Morda bi bilo to bolje za nas, kar morajo samostojni vsaj na tihem priznati, ali preko našega principa nismo hoteli iti! Glede mestne hranilnice pa tole: Mestna hranilnica je trden in soliden zavod. Pustite ga v miru in ga ne vlačite v politično kampanjo zdaj, ko je vse kaj drugega bolj potrebno! Naravnost otročje pa je, da si samostojni kmetje predstavljajo sanacijo zavodov, kjerkoli so demokrati zafurali milijone, tako da bodo potem skrbeli za ta plačila klerikalci, kadar so v vladi. In če že od nas zahtevate nemogoče stvari, zakaj pa potem samostojni in demokratje, ko sta imeli poldrugo leto vlado ravno ob času konkurza Slavenske banke, niste storili vsega, da bi bili k plačilu pritegnjeni oni, ki so ta konkurz zakrivili? Potem ne bi bila potrebna nobena sanacija. Ampak je že tako, vedno morajo biti krivi vsega klerikalci! O stavki pri »Titanu« je bilo pa že toliko govorjenega in pisanega, da se nam ne ljubi več odgovarjati. Kdor ni slep in gluh, je moral videti, kako je in kako je bilo, kdor pa je slep in gluh, pa še politično preveč zagrizen, da bi sploh kaj priznal drugim, temu pa ni mogoče pomoči niti z znanim lijakom ne! — Odzdaj naprej pa na provokacije malega lističa ne bomo več odgovarjali, pač pa vedno vestno beležili vsak političen dogodek v Kamniku, kakor dozdaj, pa naj je prav ali ni prav gospodom, ki se radi tega razburjajo!

Novo mesto

Silna vročina in suša. V Novem mestu in okolici ter dalje proti jugu in vzhodu vlada silna vročina in suša. Poljski sadeži venejo, travniki in košenice so popolnoma rjavi. Vode primanjkuje že povsodi. V Novem mestu je županstvo oklicalo, da je poraba vode iz mestnega vodovoda dovoljena samo za kuho in pitje. Škropljenje vrtov ali drugačna potrata vode je pod kaznijo prepovedana. V sredo 18. t. m. smo tu opazovali, da v smeri proti Ljubljani dežuje, a tu pa ni bilo kapljice dežja.

Ugodna žetev. Žitna letina je letos po Dolenjskem prav dobro izpadla. Ljudje že dolgo let ne pomnijo, da bi pridelali toliko žita. Je pa bilo tudi ugodno vreme, ko je žito cvetelo in zorelo. Bogu pa bodi potoženo, da kažejo slabo jesenski pridelki radi hude suše. Ugodna žitna letina ne bo odtehtala neugodne letine koruze, fižola, krompirja in druge prstenine, ki je že sedaj radi suše na pol uničena. Trta se pa v tej vročini krasno razvija in obeta obilen in izboren pridelek.

Trbovlje

✡ *Krajevna organizacija Slovenske ljudske stranke* ima sestanek v nedeljo, dne 22. t. m. ob 9 v Društvenem domu. Poročevalec pride iz Ljubljane. Udeležba obvezna.

✡ *Poizkušen samoumor.* V sredo je z mosta pri kolodvoru skočila v Savo 18 letna Kristina V. V bližini se nahajajoči železničarji so jo rešili.

✡ *Gasilska slavnost.* Kakor smo že poročali, se vrši v nedeljo, dne 22. julija blagoslovljenje rešilnega avtomobila. Vidni napredek tega društva pozdravlja vsa dolina in ga temu primerno tudi podpira. Društvo se je ustanovilo leta 1881. Do l. 1920. ni imelo nobenih modernih naprav. Od tega leta naprej se stalno spopolnjuje. Društvo je povabilo na nedeljsko slovesnost vsa bližnja društva, saj je ta dan res velepomemben za vso Jugoslovansko gasilsko zvezo, ker je to prvi rešilni avto gasilstva v zvezi.

Lepa Slovenka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Slov. Konjice

Veliko protestno zborovanje zoper ostudno pisarjenje »Jutra«, »Domovine« in tem podobnih časopisov zoper voditelja slovenskega naroda ministra dr. Korošca in naše narodne svetinje se vrši v nedeljo 22. julija ob 9 dopoldne v Konjicah v Katoliškem društvenem domu. Govorijo narodni poslanec Žebot, dr. Macarol in drugi. To bo enodušen protest konjiškega okraja zoper ostudnost, ki jo bruha to časopisje. Povemo pa že sedaj, da bo ta protest marsikoga streznil ali mu pa povzročil glavobole. Vabimo: Vsi na shod!

Sport

Motoklub »Ljubljana« naznanja, da priredi zveza Motokluba S. H. S. v nedeljo, dne 22. t. m. zvezno vožnjo v Celje. Člani Motokluba »Ljubljana« se tem potom naprošajo, da se v interesu reprezentance in sporta te vožnje sigurno udeleže. Odhod ob 7 zjutraj izpred kavarne »Evropa« na Dunajski cesti.

Zveza motoklubov kraljevine S. H. S. v Ljubljani objavlja včlanjenim klubom in verificiranim članom, da se vrši glasom sklepa odborovne seje zvezna vožnja v Celje v nedeljo, dne 22. julija t. l. Udeležba je za vse klube zveze obvezna. Klubi morajo dospeti v nedeljo med 9. in 10. uro dopoldne v Celje. Na sporedu je pozdrav na glavnem trgu ob 10.30 — sprevod po mestu ob 11. Popoldne veselica v gozdni restavraciji. Za obed v več gostilnah po zmernih cenah je skrbljeno.

Interni tenis-turnir S. K. Ilirije, Ljubljana. SK Ilirija v Ljubljani priredi v dneh 21., 22. in 23. julija na svojem tenis prostoru pod Cekinovim gradom interni tenis-turnir s sledečim sporedom: 1. Gospodje posamezno (single) seniorji; 2. dame posamezno (single) seniorke; 3. Gospodje v dvoje; 4. gospodje in dame v dvoje (mixde double); 5. Gospodje posamezno (juniorji); 6. dame posamezno (juniorke). — Zmagovalci v poedinih točkah prejmejo posebna priznanja oz. diplome od tenis sekcije. — Prijavnina znaša 10 Din za osebo, prijave s prijavnino sprejema na tenis prostoru g. Banovec do sobote do 12. Pričetek turnirja vselej ob 17. Interes za ta turnir je med tenis članstvom pa tudi v splošnem jako velik, kar je razvidno iz številnih prijav. Ta turnir je nekaka predpriprava oziroma preizkušnja za tenis tekmo na Bledu, ki se vrši najbrže v dneh 28. in 29. julija, kjer bo svoje barve zastopala tudi SK Ilirija. Imena starih tenis korifej Pogačar Joža, Zajc, dr. Koželj, Šapla, Bezjak, Korenčan itd. nam jamčijo za popolen in časten uspeh. — Po končanem internem tenis turnirju priredi tenis sekcija SK Ilirije družabni večer, na katerega so vabljeni vsi prijatelji sporta. Prostor oziroma dvorana se objavi naknadno. V svrho kritja stroškov se prostovoljni prispevki s hvaležnostjo sprejemajo. — Načelnik.

Radio

Nedelja, 22. julija.

Zagreb: 20.35 Lahka glasba. — **Breslau:** 20.30 Zabaven večer; 22.30 Plesna glasba iz Berlina. — **Praga:** 19 Operetna glasba; 22.20 Prenos Koncerta z brnske razstave. — **Leipzig:** 19.30 Koncert. — **Stuttgart:** 20 Lovski motivi pri raznih skladateljih. — **Bern:** 20 klavirski koncert; 20.30 Orkestralna glasba. — **Katovice:** 20.15 Prenos orkestralnega koncerta iz Varšave. — **Frankfurt:** 19.30 Orgelski koncert; 20.30 Koncert s pestrim sporedom. — **Rim:** 21 Orkestralna glasba. — **Langenberg:** 20 Plesna glasba; 21 Stara in nova zborovska glasba; 22 Plesna glasba. — **Berlin:** 20.30 Orkestralni koncert; 22.30 Plesna glasba. — **Dunaj:** 10 Schubertova proslava v okviru 10. Kongresa nemških pevskih društev. Spored: Fanfare od R. Straussa — Himna na Fr. Schuberta (Kernstock), za godbo na pihala in moški zbor — Spominski govor — Glasbi«, od Fr. Schuberta, za moški zbor in godba na pihala; 11 Orkestralni koncert; 19 Komorni koncert; 20.05 »Veliko ime«, veseloigra z glasbo; nato orkestralna glasba. — **München:** 20 Orkestralni koncert; 22.30 Plesna glasba. — **Milan:** 21 Prenos iz opere. — **Budapest:** 22.15 Ciganska glasba.

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljna beseda po 3 Din.

Maribor.

V poduk godbe na pihala, lok in klavirja sprejema pod ugodnimi pogoji. Omladina. Oglasite se!

Pevsko društvo Maribor. Danes sestanek zbora ob 7. v pevski sobi.

Naše dijaštvo

Akademski misijonski tečaj ob Bohinjskem jezeru. Udeleženci, ki so se priglasili za tečaj, naj se zberejo v pondeljek 23. julija ob 6.50 na kolodvoru v Ljubljani, oziroma nekoliko prej, da se more pravočasno skrbeti za znižano tarifo na železnici. Akademiki ljubljanske univerze potujejo kot ekskurzijska skupina skupno s profesorjem. Na Bohinjskem jezeru je vse urejeno za tečaj. Upati je, da dobimo še pravočasno vizum za sv. Višarje. — Vsak udeleženec naj vzame s seboj pelerino ali kaj podobnega, ker so hladne noči na Višarjah.

Poizvedovanja

Izgubila se je srebrna moška ura z verižico dne 19. t. m. popoldne okolu pol 3. ure v bližini glavn. kolodvora. Najditelj naj jo odda v upravi »Slov.«.

Sveta življenje in vrvenje

Velikanski meteor v Sibiriji

Nemška zvezdoznanska revija »Die Sterne« priobčuje tole zanimivo vest: Silno čudno se sliši v časih tolikega elektrotehničnega razvoja, da zvemo o naravni katastrofi, ki se je pripetila že pred dvajseti leti, povsem zanesljivo šele sedaj. O takem izrednem slučaju poroča v angleški znanstveni reviji Rus Bobronikov.

Že pred daljšim časom so priobčili dnevniki sledečo vest iz Moskve: Leta 1908. je napravil v sibirski tundri velikanski meteor veliko upostošenje. O tem omenja Bobronikov tole:

Dne 30. junija 1908, nekako ob 7 zjutraj, so opazili v Jenesejski provinci v Sibiriji izredno velik meteor. Letel je od SSW proti NNO in padel na tla bržkone v okolici Vanovare, pritoka Podkamenoja Tunguska (v območju reke Jeneseja). To povodje leži v ozemlju tajge, sibirskega pragozda. Seizmografa v Irkutsku in Kirensku (oddaljena od kraja padca, prvi 1400 km, drugi 500 km), sta zaznamovala sunek v tla; v Kirensku je barograf zaznamoval tudi pritisk zračnega vala. Precej verodostojno so ugotovili, da je padec spremljal temen oblak, močna svetloba in silni zračni stresljaji. Po izpovedih napol primitivnih Tunguzov je padli meteor razdejal več kvadratnih kilometrov pragozda in spremenil tek reke Ognija, ker so zemeljske plasti zasule strugo.

Ruska Akademija znanosti je poslala dve znanstveni ekspediciji, prvo l. 1921., drugo l. 1927., da bi dogodek preiskali natančneje.

General Jangtseng,
vojaški guverner v kitajskem Turkestanu, ki ga je v Umručiju ustrelila eskorta komisarja za zunanje stvari.

Prva je vsled nedostopnega terena samo ugotovila resničnost meteorjevega padca, druga, ki se je šele pred kratkim vrnila v Ljeningrad, pa tudi potankosti. Več kvadratkilometerskoe ozemlje je posuto z žreli, izvirajočimi od udarcev padle mase. To maso cenijo na pol milijona ton. Meteor pripada kometu Pons-Winnecke in se je utrgal, ko se je zemlja najbolj približala njegovi poti.

Približno istočasno s temi meteorji je padel v bližini Kaharlika (70 km od Kijeva) štiri funte težak meteor. Enako so v istem času videli v Mandžuriji isti kometovi skupini pripadajočo zelo svetlo svetlobno kroglo, skoro štirikratne mesčeve svetlobe.

Kraj katastrofe leži vzhodno od Pulkova na razvodju med seli Strelka in Vanovara, ki sta med seboj oddaljeni okrog 200 km. Ozemlje je naravna, od gričev obdana udrtina. Pred padcem je bila zarastla z gostim pragozdom; zdaj je skoro gola. Drevje, oropano vej in skorje, leži z nazven obrnjenimi vrhovi v koncetričnih vrstah in ima znake, ki so popolnoma drugačni kakor oni ob navadnih gozdnih požarih. Cela s požganim drevjem posejana ploskev meri nad 20 km v premeru. Notranji del opustošenega ozemlja, ki ima v premeru še vedno več kilometrov, kaže razen tega posebne posledice pritiska, ki je vtisnil v zemlji več metrov globoke brazde, tekoče v splošnem od severovzhoda proti jugozahodu.

Vso notranjost ozemlja pokrivajo številne udrtine v premeru od enega do več deset metrov. Te udrtine, nekaki lijaki, imajo strme stene, notranjost je močvirna; nekateri od njih imajo dno malo dvignjeno. Mahovje je v jugovzhodnem delu krajine obrito in dno močvirja leži prosto; nasprotno pa je na drugem koncu mah nakopičen v velikih kupih, tako da dela vtis, kakor da je bila vsa zemlja premaknjena. Pr r je bila ekspedicija samo poizvedovalna, meteoritov niso iskali.

Ugotovili so pri tem celo vrsto pričanj o padcu meteoritov. Naj jih par od njih navedemo: Naselnik Semenov v Vanovari, oddaljen od kraja padca približno 90 km, je videl na severu velik plamen; istočasno je butil vanj [illegible] vroč toplotni val, da je m [illegible], da mu užge obleko; sedel je na stopnjicah pred hišo, pa ga je vrglo raz njih in zgubil je zavest. Istočasni zračni pritisk je v njegovi hiši vse razmetal, pobil šipe, dvignil pod in razlomil celo železo iz strešnega ogrodja.

Drug naselnik, Kozolapov, je imel utis, kakor da so mu ušesa užgana: vprašal je Semenova, kaj naj bi bilo. V tem hipu je začutil zračni pritisk, slišal glasno grmenje in zapazil upostošenje v hiši svojega soseda.

Tungus Luhotkan priča, da je njegov sorodnik imel v bližini padlega meteorja stajo za nad 1500 udomačenih severnih jelenov: poslopje je do tal pogorelo, kovinsko orodje se je stopilo, od živali so pa našli samo posamične zogljenele mrhovine.

Tudi druge priče trdijo, da je gozd na mestu padca povsem pogorel, kljub temu, da ni bilo navadnega gozdnega požara. Silo zračnega pritiska izpričujejo še drugi. Tako so ta pritisk čutili železniški uradniki v 700 km oddaljenem kraju Lala pri Kansku in slišali tuleče žvižganje. Strojevodja je ustavil vlak, ker je mislil, da je potres. Mnogo ljudi je meteor videlo; trdijo, da je bil polovico tako velik ko luna; obdajala ga je vijoličasta svetloba; zračni pritisk je metal ob tla ljudi in živino daleč naokrog.

Naravno, da si pri tem kakor pri vseh podobnih dogodkih pripovedovanja nasprotujejo; vendar pa je gotovo, da gre za fenomen prav posebnih izmer in zanimivosti; posebno pozornost vzbuja silni zračni pritisk (ki ga pa je principijelno lahko razložiti).

Bržkone pa je to prvi slučaj padlega meteorja, ki je uničil ljudi in živino. Sreča samo, da se zgodil na tako redko obljudenem ozemlju.

Steklo kot bodoči gradbeni material

Kdo se ne spominja pravljic, ki pripovedujejo o steklenih palačah povodnega moža kot čudu, ki se v resničnem življenju ne da uresničiti? Toda moderna tehnika, ki je uresničila že marsikaj, o čemer se ljudem, ki so bajali pravljice, niti sanjalo ni, je na tem, da uresniči in uvede v vsakdanje življenje tudi to čudo.

Tehnična izpopolnitev stekla je že tako napredovala, da more že danes služiti kot gradbeni materijal. Steklene strehe in steklena tla že itak niso nikaka redkost; ravno tako so po modernih bolnicah, uradih in tovarnah uvedene tudi že steklene stene, ki ščitijo proti hrupu in prepihu, a obenem dovoljujejo pregled. Za bodoče pa napovedujejo strokovnjaki cele hiše iz stekla, tako da bo solnce prodiralo vsepovsod. V takih zgradbah bo mogoča najpopolnejša snaga. Vprašanje toplote se da enostavno rešiti z dvojnimi stenami. Nobenih tehničnih ali konstruktivnih težkoč ni več za gradbo s steklom.

Naravnost sijajne možnosti se obetajo pri zgradbi iz stekla za umetno razsvetljavo ponoči. Podnevi pa bodo prodirali v vse prostore čudotvorni ultravijoletni žarki, ki so za zdravje največjega pomena, ki pa jih dosedanje steklo ne propušča. Posrečilo se je v zadnjem času izdelovanje stekla, ki nasprotno te žarke neovirano propušča. Lahko si je tedaj misliti, kako zdrava bi bila taka stanovanja. (Izdelujejo se tudi že žarnice s takim steklom.)

Da bo steklo poslej izpodrinilo ves drugi materijal posebno v kopalnicah, je ob sebi umevno, ker je steklo trdnejše in lepše ter najbolj gladko, to je najmanj luknjičavo.

Kar se tiče nevarnosti, da bi se steklo zdrobilo in človeka ranilo, ni treba več nobene skrbi. Sedaj se izdeluje steklo, ki se sploh ne drobi. Ako na tako steklo udariš s težkim kamenom, potem pač morda nastanejo v njem razpoke, ki se pa na površini niti ne čutijo. To steklo se sedaj uvaja na letalih in avtomobilih in ga bodo gotovo čim preje začeli uporabljati tudi na cestnih in ostalih železnicah. V Nemčiji postavljajo tačas 25 steklenih kegljišč. Fantasti pa sanjajo celo o steklenih strehah, ki se bodo razpenjale nad celimi mesti in jih varovale pred vremenskimi izpremembami.

Arhitekt Rupprecht, Friedrich List — Berlin, profesor Wohlgemut — Leipzig.
Vodilni možje pevskega slavja na Dunaju, ki ga priredi Nemška pevska zveza: Rupprecht je zgradil monumentalno pevsko dvorano na Dunaju, List je predsednik Sängerbunda, Wohlgemut pa bo dirigent na slavnosti.

Novozgrajena ogromna pevska dvorana na Dunaju,
namenjena za veliko pevsko priredítev na kateri nastopi 150.000 nemških pevcev in pevk.

Sovražniki alkohola se gibljejo

Na Dunaju je 18. t. m. zborovala Delavska abstinenčna zveza. Zavzeli so odločno stališče proti proizvajalcem alkoholnih pijač, ki z vsemi silami rujejo proti brezalkoholnim pijačam. Protestirali so proti temu, da se v javnih lokalih točijo brezalkoholne pijače — n. pr. mleko in sodavica — po silno visokih cenah; zahtevali so, da naj vsepovsod ustanavljajo brezalkoholne kavarne, mlečne pivnice, kioski itd. Vlada naj te ustanove podpira.

Zastopnik švicarskega abstinenčnega gibanja, učitelj Pavel Feller iz Berna, je predaval o praktičnem pobijanju alkohola. Rekel je: Švica proizvaja letno 60.000 vagonov sadja.

Prof. Georg Csorba,
ogrski učenjak, ki je iznašel radiograf, to je aparat, s katerim se da vedno na najenostavnejši način ugotoviti zemljepisni položaj letala, ki se nahaja v zraku. Edini pogoj je, da se pozna dolžina dveh radijskih oddajnih postaj.

Vretje (za alkoholne pijače) uniči dve tretjini sadnega sladkorja. Leta smo se trudili, da bi izdelovali sladak mošt brez alkohola. Slednjič se je posrečilo priprostemu delavcu, da je sestavil tak aparat. Druga skrb je bila ustanavljanje brezalkoholnih gostiln in hotelov. Danes imamo v Švici 50 brezalkoholnih gostiln in 12 brezalkoholnih hotelov. Sladkega mošta izdelamo letno 330.000 litrov. Uspeh tega dela je vedno bolj očiten.

Budhisti na Angleškem

Buddhisti ustanavljajo na Angleškem svoj prvi samostan v Evropi. V ta namen so prišli iz Ceylona trije buddhistični menihi. Pridružilo se jim je še 50 Angležev, ki so prestopili v buddhistično vero in tako so slovesno praznovali 2517. obletnico, odkar se je ustanovil buddhizem. Buddhistični predstojnik zatrjuje, da ne bo izpreobračal ljudi k buddhizmu s silo, marveč z lepimi besedami in resnico. Ustanovili se bodo trije razredi: 1. za zvrševanje buddhizma, 2. za poučevanje jezika »tali« in 3. za pouk in premišljevanje, ki je edina pot do popolnosti.

Maharadža brez denarja

V Londonu se mudi maharadža iz Gvaliorja. Zadnjič je izrazil željo, da bi si sam, brez vsakega spremstva ogledal mesto. Oblekel si je priprosto evropsko obleko in šel na cesto. Tu je sedel na avtoomnibus, zlezel na krov in si popolnoma nenadlegovan ogledoval poulično vrvenje. Bil je sam s seboj zadovoljen. Naenkrat pa ga je neprijetno spreletelo. Pred njim je stal sprevodnik in zahteval voznino, a maharadža je zastonj stikal po žepih — denar je pozabil doma. Obrazi okoli sedečih so se raztegnili v posmeh, maharadža je v zadregi priznal, da nima s čim plačati. V tem trenotku je pristopil mož v delavski obleki, kupil vozni listek in ga pomolil maharadži. Leta je listek hvaležno sprejel, nato pa prosil svojega rešitelja iz zadrege, naj mu pove svoj naslov. Delavec je pa zamahnil z roko: »Pustite, to je malenkost.« Toda maharadža ni popustil in rekel: »Ne, ne; povedati mi morate svoj naslov. Jaz sem vladajoči knez iz Gvaliorja.« Delavec je skromno oblečenega moža debelo pogledal, nato pa se poklonil in šegavo dejal: »Jaz sem pa pokojni belgijski kralj ..« Posmehljivo se je dotaknil čepice in izstopil. Maharadža se je prepričal, da le obleka in denar delata ljudi. Delavec je pa vendarle vitežko ravnal.

Gosp. Modrijana med likanjem hlač kliče telefon . . .

Za duha in srce

Dr. F. Č.:

Kakšen naj bo naš odnos do tujih kultur?

Vsak človek, ki se je le količkaj dvignil nad povprečnost in hoče veljati za izomikanega, je do tujih kultur, to se pravi kultur tujih narodov, v več ali manj živem odnosu. Marsikdo stika iz gurmanstva po tujih literaturah ali si vsaj enkrat ali parkrat na leto privošči majhen izlet, to se pravi »potovanje« v kako tuje mesto. Drugi iz resnejših namenov proučava tuje prilike, živi leto in leto v tujih krajih, se pri tem temeljito spozna s tujim narodom. In zopet so ljudje, ki jih študij ali celo borba za kruh veže v tujino, kjer si često v trpljenju ali tudi v razkošju urede svoje življenjske razmere.

In seveda ne smemo pozabiti naše mladine, ki se dan za dnem, morda skozi vsa šolska leta »ukvarja« s tujimi kulturami, — v šoli kajpada, in s tem je že tudi rečeno, da brezuspešno in mrtvo. Saj je znano, da se še nikdar ni kdo v šoli naučil govoriti tuj jezik, kaj šele, da bi proniknil v kako tujo kulturo z duhom in srcem.

Res, mnogovrstni so naši odnošaji do tujih kultur; zlasti za nas Slovence so ti odnošaji življenjske važnosti. Majhen narod, kot smo, se moramo podati ven v svet, v okrilju drugih narodov in duhov, da bomo s tem večjo duhovno silo mogli ustvariti svojo lastno kulturo.

Naši odnosi do tujih kultur so pestri in mnogostranski, in se torej ne daje povzeti pod en klobuk in en pravec. Ali bi ne bil nezmisel, da bi proletarcu, ki gre v Westfalijo v rudnik, dali iste nasvete kot napol izobraženi gospodični, ki iz nečimernosti gre v Benetke, ali da bi inženerju in zdravniku, ki gresta v študijske svrhe v inozemstvo, dali enaka navodila kakor umetniku — bohemu, ki mu je tuja pokrajina dih njegove duše? — In vendar je dobro, če si izprašamo vest in odgovorimo na vprašanje, kakšen naj bi bil naš odnos do tujih kultur vobče. Kaj naj bi bi imeli pred očmi, če gremo za kratek ali dolg čas v tuje kraje, če se ukvarjamo s tujimi kulturami bodisi teoretično ali praktično ali kakorkoli.

Jasno je, — za to pač ni treba bogve kakšne bistrovidnosti, — da je naše šolsko prodiranje v tuje kulturne organizme popolnoma zgrešeno in v najidealnejših slučajih nezadostno. Galsworthy označuje nekje svojega junaka z besedami »učil se je jezika v šoli, torej ga ni znal govoriti.« Ni naša naloga in naš namen, da bi našo dosedanjo šolo v nič devali, dosedanja »stara šola« je napram življenju brez moči, in če ima tudi marsikatero dobro stran, v točki »tuje kulture« je njena bilanca nula. Tuje kulture niso dostopne filološko usmerjenemu dlakocepstvu in pouku, ki brska po preteklih spisih, ki nimajo za doumevanje sedanjosti dotičnega naroda nobene vrednosti. Najboljša in končno edina pot do tuje kulture je vsikdar bil neposreden živ stik z dotičnim kulturnim organizmom. Kjer tega stika ni, ne pomagajo nobeni umetni in okosteneli pripomočki. Kjer ni potrebnega ozračja in razpoloženja, čutja in duševne usmerjenosti, se morajo roditi le nestvori in nebogljeno jecljajoči ter sočuten nasmeh vzbujajoči posknsi. Ne rečemo, da je vedno in povsod treba biti v tujini pri onem narodu, ki mu duhovno hočemo priti blizu. Dosti nam morejo nadomestiti knjige, umetnine, kulturne tvorbe naroda. Tudi se lahko informiramo pri ljudeh, ki so sami črpali iz prvega vira in nam sedaj z zmislom in dobro voljo odpirajo dohod v drug svet. A končno treba vendarle seči do prvega vira. In zakaj bi tudi bili po nepotrebnem skromni, ložirali pod drugovrstno streho ter poslušali šušmarja ali blaziranca, ki nas pita s svojimi takozvanimi doživljaji, mesto da bi v čistem doživetju in prav individualno sprejeli to, kar je vredno; ali vsaj za nas vredno.

Te-le vidike bi postavili za naš odnos do tujih kultur. Pet jih je, tako približno jih je nedavno formuliral H. Nohl, znani nemški kulturni zgodovinar, v julijski številki revije »Die Erziehung«.

Prva stvar, ki jo moramo imeti pred očmi, kadar hodimo k drugim kulturnim narodom, je, da ne zadostuje, da tujo miselnost in tuje življenje le razumemo, da skušamo kolikor mogoče globoko, a le kontemplativno prodreti v dušo, sedanjost in preteklost drugega naroda. Temveč aktivno, dejavno moramo poseči tudi sami v to življenje, pokazati moramo tudi sebe, samega sebe moramo dati drugemu, kakor pričakujemo od njega, da se nam tudi on da. Ne samo, da bo naše prodiranje v tujo dušo temeljiteje; pravo duševno občevanje, intimni in tehtni kontakt je mogoč le, če se dva individua »svobodno najdeta, se odpreta drug drugemu in vsak iz svojega ustvarita nekaj vrednega. Tudi v največji diferenci je več pozitivnega kot v vljudnem pritrjevanju in konvencionalni laži.

Niso to prispodobe, če govorimo o obojestranskem občevanju. Gre za kruto konkretna dejstva, ki se v slabem slučaju lahko kruto maščujejo. Spomnimo le na našo inteligenco, ki je v predvojnih desetletjih živela na Dunaju in v Gradcu. Naši akademiki so si ustvarili svoja društva, imeli so svoje lokale, kjer so se shajali seveda sami Slovenci. Stik s tujim elementom se je kolikor mogoče izbegaval. Seveda tega naši inteligenci ne očitamo, ker so bili za to nujni vzroki, konstatiramo samo, da je radi tega velika večina ako ne domala vsa naša inteligenca iz tujine prišla domov prav taka, kot je bila šla zdoma. Vzor živega stika s tujimi narodi in kulturami pa je bil dr. Krek.

Druga smernica, ki je važna za naš odnos napram drugim kulturam, pravi, da moramo vključiti v svoje interese i duhovno kulturo i civilizacijo tujega naroda. Naši dobi po pravici lahko očitamo, da je enostranska, da je često celo materialistična. Redki so danes ljudje, ki bi vsestransko zrli na drugo kulturo, kot so stari aristokrati, ki so od malega bili vpeljani v vnanje in notranje življenje drugega naroda. Danes smo ali zgolj vnanje zainteresirani, zanimajo nas gospodarske razmere, tehnika, civilizacija, geografija dotičnega naroda, ali pa smo zopet le duhovno usmerjeni, da živimo le v tuji umetnosti, znanosti ali celo filozofiji in si s tem zastiramo pogled na realnost. Koliko grešimo n. pr. v tem pogledu z ozirom na Ameriko! Razni predsodki in naša kratkovidnost so vzrok, da ne vidimo ne dobrih, a seveda tudi ne slabih strani ameriške kulture.

Tretje navodilo se tiče dejstva, da moramo biti usmerjeni predvsem v sedanjost, v sedanje kulturne in gospodarske prilike drugega naroda. Zlasti naša šola nas po nepotrebnem obtežuje s preteklostjo. Ta in ta pesem iz tega in tega stoletja srednjega veka je često važnejša od najvažnejšega političnega dejstva sedanjosti, otipavanje raznih kulturnih mrličev navadno bolj prija od resnega opazovanja sodobnih gospodarskih prilik, malikovanje pred preteklo puhlico ali stvarmi, ki so zdavnej izgubile svojo življenjsko silo, zapira pot do živih, iz srčne nujnosti porojenih duhovnih vrednot sedanjosti. Dokler tičimo v preteklosti, ne bomo nikdar imeli poguma do lastne odločitve, z močno gesto ne bomo storili odločilnega dejanja za bodočnost.

Česa naj iščemo drugod, pove četrti vidik. Stopiti moramo v konkretne razmere, spoznati moramo kako poteka življenje na tem in onem področju, ne smemo se zadovoljiti s splošnimi podatki, filozofičnimi spekulacijami ali impresionističnim okušavanjem življenja. Razumeti umetnika, oziroma umetnike, kako so doumeli istinitost, kako so pokazali življenje, življenja boj, smrt, ljubezen, zakon, kako so prodrli v prirodo; premisliti misli filozofov, kakšne odgovore dajo na znana filozofska vprašanja; spoznati znanstvena odkritja, znanstvene panoge naroda, pronikniti v njegovo religiozno življenje in razumeti religiozne vrednote, dokopati se do tehnike, gospodarstva, politike in državnega organizma, — vse to so naloge, ki nas čakajo, ki jih posameznik vseh niti ne more rešiti, za kojih reševanje dostikrat niti nima razumevanja.

S tem, da smo se podali na posamezna področja tujega življenja, pa še nismo prišli do konca. Ni dovolj, da dobimo odgovor na vprašanja, ki tudi nas zanimajo in razbujajo, ki so morda občečloveška. V Ani Korenini doumeti problem človeka, njegove vesti in tragične nemoči, v Michelangelu roumeti nadčloveško silo umetniškega genija, v Napoleonu doumeti dejstvo, da velika osebnost more politično življenje razgibati do dna, — vse to je važno, in če nam je tuja kultura posredovala to spoznanje, smo ji lahko hvaležni za to.

A višek in končno stopnjo razumevanja smo dosegli, če preko orisanega spoznanja pridemo še do individualnosti dotičnega naroda. Ni nam važno, da spoznamo filozofske probleme, umetnost, tehniko, gospodarstvo, politiko stvarno. Preko Ane Karenine sežemo baš do Tolstega, do dejstva, da je bil Rus, da je baš tako in tako ustvaril svoj umotvor. Ne zanimajo nas toliko Nietschejevi filozofski problemi, zanima nas dejstvo, da je baš Nietsche v taki in taki dobi nemške kulture imel važno vlogo. Ne gre nam za to, je li fašizem kot pravni sistem pravilen in morda zgled za druge narode, važneje, da razumemo Mussolinija, njegovo enkratno osebnost v tej sodobni Italiji z njenim italijanskim življenjem. Doumeti, da za vsako kulturno tvorbo, za vsakim dejanjem tiči individualni duh, ki je to tvorbo ustvaril in storil dejanje, in da je ta duh po nečem, česar ne moremo definirati, čisto svojski, — baš tak kakršen je duh tistega naroda.

Ko prodremo do te točke, smo prišli do kozmopolitičnega nazora: nikdar ne bomo zanikali tuje narodne individualnosti, ob njej bomo rastli in dorastli do svoje lastne individualnosti.

*

Literarni načrti Gorkega. Kakor poroča »Večernaja Moskva«, uporablja Maksim Gorki svoje bivanje v Sovjetski Rusiji za to, da proučuje življenje v krogih komunistične mladinske zveze. Te vtise hoče pesnik uporabiti v svojem novem delu, ki slika razvoj nove ruske mladine. Zanimiva je ugotovitev, da je v moskovskih knjižnicah in knjigarnah po vrnitvi Gorkega v domovino povpraševanje po njigovih delih ogromno naraslo.

Neobjavljeno pismo Tolstega na Ghandija je objavil pariški tednik »Monde« v svoji štev. z dne 7. jul. Romain Rolland označuje to pismo kot »duhovni testament Tolstega.«

Ljeninova biblioteka v Moskvi. Z dekretom od 6. feb. 1925. leta se je ustanovila Ljeninova biblioteka SSSR, ki ima danes dolžino polic s knjigami 37 km in 500 m. Vsako leto se poveča knjižnica za 140.000 zvezkov, tako da bo kmalu prenapolnjena. Zaradi tega je komisarski svet SSSR dne 13. sept. 1927 sklenil, da zgradi biblioteko, ki bo obsegala 6 milijonov zvezkov.

Gospodarstvo

Svetovna produkcija premoga v letu 1927

Kakor vsako leto, tako je tudi letos izšla v Nemčiji statistika o gospodarstvu s premogom, ki jo izdaja »Deutscher Reichskohlenrat«. Ta statistika prinaša bogate podatke ne samo o produkciji premoga za cel svet skupaj, ampak tudi za vsako posamezno deželo. L. 1927 je v produkciji premoga najboljše leto dozdaj. Produkcija je znašala rekordno višino 1467 milj. ton črnega in rjavega premoga skupaj. V primeri z l. 1926 se je zvišala produkcija za 8.1%, v primeri z l. 1927 pa za 9.4%. Od skupne vsote odpade v l. 1927 87% na črni premog, 13% pa na rjavi. Približno isto razmerje je bilo l. 1926, dočim je bilo l. 1913 90.7% črnega premoga, 9.3% pa rjavega. Po vojni se razmerje spreminja in sicer na račun črnega premoga. V zadnjih treh letih zavzema rjavi premog nekako 13%. Produkcija črnega premoga znaša 1276 milj. ton, ki se razdele na posamezne dele zemlje sledeče:

	1913	1925	1926	1927
	v milj. tonah			
Evropa	606.8	538.7	462.8	615.5
Amerika	581.6	586.8	608.6	557.2
Azija	54.7	71.7	74.9	[illegible]
Afrika	8.7	17.1	18.4	[illegible]
Avstralija	14.5	18.7	19.5	[illegible]
Skupaj	1216.3	1183.0	1170.2	1276.4

Evropa je dobila lansko leto zopet vodilno vlogo v produkciji premoga, ko jo je l. 1926 morala prepustiti Ameriki. V vseh drugih delih sveta je produkcija nasproti l. 1926 padla.

Prvič so v statistiki podatki, ki se nanašajo na porabo premoga na svetu. Ti so z ozirom na sedanje razmere na trgu premoga posebno interesantne. Depresija, ki obstoja že delj časa se pozna številkam porabe. Treba je seveda poudariti, da vlada depresija samo na evropskem, ne pa na amesantne. Depresija, ki obstoja že delj časa, se pozna množina premoga več v zalogah, kakor znaša vsakokraten konzum, da služi kot rezerva za izredne čase, je vendar preveč če znaša ta množina na svetovnem trgu 110 milj. ton. Za Evropo posebej znaša ta množina več kot 100 milj. ton.

Tako veliki previški morajo vsled nesorazmerij med ponudbo in povpraševanjem že v začetku uničiti vsako možnost uspevanja.

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Rosija-Fonsier zavarovalna d. d. v Beogradu. Iz poslovnega poročila za l. 1927 posnemamo, da je zavarovalnica prejela na premijah pri življenskem zavarovanju 6.2 milj. Din (l. 1926 4.5), pri požarnem zavarovanju 12.1 (11.6) in pri raznih drugih vrstah zavarovanja 3.7 (3.2). Zavarovan kapital pri življenskem oddelku znaša 113.1 (86.6). Izplačala je zavarovalnica za smrtne slučaje 0.6 (0.6) in za slučaje doživetja 0.3 (0.4). Pri zavarovanju zoper požar je izplačala l. 1927 54.2% premij nasproti 70.4% l. 1926. Življenske rezervne premije so znašale 12.9 (10.1), požarne 1.3 (1.4). Poslovno leto je bilo zaključeno z zgubo od 0.09 (0.11). Življensko zavarovanje je zavarovalnici povzročilo zgubo.

Zagrebški okrožni urad za zavarovanje delavcev. Letos v maju je imel 54.015 članov. L. 1927 so znašali prispevki za bolezni 26.8 milj. Din (leta 1926 23.1). Posamezne postavke bilance so (v oklepajih odstotki celokupne vsote): upravni stroški 3.9 (14.33%), hranarine 9.7 (35.76%), zdravila zavarovancem 2.0 (7.60%), bolniški stroški 3.0 (11.19%), honorarji zdravnikom 1.9 (7.31). To so najvažnejše postavke med izdatki. Deficit je znašal preteklo leto 1.3 (4.84%). — Upravni stroški so relativno zelo visoki, saj dosegajo nad 14 odst. vseh izdatkov, in izgleda, da je tudi tu vzrok nastalega deficita.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Ekonomsko osigurav. dion. dr. v Somboru je prišlo v konkurz. Rok za prijavo terjatev je do 6. avgusta 1928.

»Kontinentale«, zavarovalna d. d., Beograd je sklenila na občnem zboru, da stopi v likvidacijo.

Prva hrvatska tvornica šivaćih strojeva, d. d., Zagreb stopi vsled sklepa svojega občnega zbora v likvidacijo.

* * *

Občni zbori. Jugomautner uvoz in izvoz hrane i semena d .d. u Subotici ima 5. avgusta t. l. svoj občni zbor. — **Moruna, d. d. za ribolov i trgovinu** morskim i zemaljskim proizvodima u Beogradu ima občni zbor 18. avg. t. l.

Čistilnica riža v Zagrebu, ki jo je postavila Narodna mlinska in gospodarstvena industrija d. d., bo v kratkem pričela z delovanjem. Na Sušak je prispel prvi transport neoluščenega riža iz Indije, ki je namenjen za Zagreb. Vsega skupaj je prispelo 150 ton riža. Kapaciteta tovarne znaša šest vagonov dnevno. Tovarna je edina te vrste v naši državi in je najmodernejše opremljena. Posledica delovanja te tovarne bo, da bo pri nas otežkočen uvoz italijanskega riža, ki po kvaliteti ne more konkurirati z indijskim.

Francosko-srbska banka. Kot poroča L' Information ni res, da se bo, kot se je govorilo, francosko-srbska banka v Belgradu fuzijonirala s Splošnim bančnim društvom. Po vesteh iz Belgrada je Banque de l' Union Parisienne, ki francosko-srbsko banko kontrolira, opustila misel na fuzijo vsled vladnih intervencij in se je odločila, da da francosko-srbski banki na razpolago večji kapital.

Živilski oddelek na velesejmu v Frankfurtu. Prihodnji frankfurtski velesejem se vrši letos v času od 29. septembra do 9. oktobra. Uprava tega velesejma je pred leti organizirala posebni živilski oddelek, katerega uspeh je bil vsakokrat najboljši. Belgija, Avstrija, Francija, Italija in Švica so se udeležile tega živilskega oddelka oficielno in dosegle za svoje razstavljalce lepe rezultate in navezale trajne zveze z nemškimi odjemalci. Udeležba naše živilske industrije v tem oddelku frankfurtskega velesejma bi bila zelo umestna. Uprava Ljubljanskega velesejma naproša vse interesente, da se javijo in v principu izrečejo svojo pripravljenost, nakar bo stopila v tesnejše stike z upravo velesejma v Frankfurtu, v svrho zagotovitve ugodnih pogojev.

Borza

Dne 20. julija 1928.

DENAR.

Promet na devizni borzi je bil danes slab. V tečajih ni posebnih sprememb, omeniti je le Berlin, ki je zaključen z 1358.50 proti 1358.25 včeraj. Devize je dala, razen Newyorka in Trsta, kjer je bilo privatno blago, Narodna banka.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

20. julija 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 19.VII.
Amsterdam	—	2291.—	—	—
Berlin	1357.—	1359.—	1358.50	1358.25
Bruselj	—	793.18	—	—
Budimpešta	—	992.05	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	801.28	804.28	802.78	802.63
London	276.42	277.22	276.82	276.84
Newyork	56.80	57.—	56.90	56.90
Pariz	221.82	223.82	222.82	—
Praga	168.[illegible]2	169.[illegible]2	168.62	168.67
Trst	297.—	299.—	298.—	298.20

Zagreb. Berlin 1357—1360, Curih 1094.10 do 1097.10, Dunaj 801.28—804.28, London 276.42 do 277.12, Newyork 56.79—56.99, Pariz 221.82—223.82, Praga 168.22—169.02, Italija 297.03—299.03.

Belgrad. Berlin 1317—1360, Curih 1094.10 do 1097.10, Dunaj 801.2—804.2, London 276.42—277.22, Pariz 221.82 — 223.82, Praga 168.22 — 169.02, Trst 297.15—299.15.

Curih. Belgrad 9.13, Berlin 123.95, Budimpešta 90.50, Dunaj 73.20, London 25.2575, Newyork 519.35, Pariz 20.3375, Praga 15.395, Italija27.21, Bukarešt 3.175, Sofija 3.76, Varšava 58.27, Madrid 86.—.

Trst. Belgrad 33.50—33.60, Curih 367.90 do 368.80, London 92.83—92.86, Newyork 1905—1907, Pariz 75.75—75.83.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.4625, Kodanj 189.55, London 34.4775, Milan 37.14, Newyork 709, Pariz 27.76, Varšava 79.50. — Valute: dolarji 706.80, angleški funt 34.45, lira 37.35, češkoslovaška krona 20.9975.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Kred. zavod 170—175, Vevče 105 den., Ruše 265—285, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. 7 odst. inv. pos. 89—89.25, vojna odškodnina ar. 436, kasa 436—438, jul. 438—438.50, sept. 445—445.50, Kred. 85, Hipobanka 259—260.50, Jugobanka 88—88.50, Prašiediona 950—952.50, Lj. kreditna 125—130, Srpska 145—146, Zemaljska 145 do 150, Šećerana 472—480, Gutmann 210, Slavonija 11—12, Trbovlje 465—472.50, Vevče 105—106, agrari 54—55, Šume 16.30, Drava 385—390, Brod vagon 88—95.

Belgrad. Narodna banka 6850, vojna odškodnina 437.50, jul. 438—439, avg. 444—443.75, Prometna banka 1850, Zemaljska 88, agrari 54.50 do 55.50.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 81.95, Živno 109, Hipo 7.40, Alpine 41.15, Leykam 9.30, Trbovlje 58.50, Kranjska industr. 38.30.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Zaključeno je bilo 5 vagonov tramov, fko vag. meja po 280. — Tendenca nespremenjena.

Dež pridelki (vse samo ponudbe slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt-: pšenica baška 78-79 kg 2% 382.50—385, pšenica nova za julij 305 do 307.50, za avgust 302.50—305, moka 0g vag. bl. fko Ljubljana, plač. po prejemu 520—525, koruza nova 340—345, oves baški, zdrav, rešetan 280 do 285. Tendenca nespremenjena

Novi Sad. Pšenica: bč. 240—247.50, potiska 247.50—252.50, ban. 235—240, srem. 240—245, ječmen 202.50—207.50, ban. 200—205, oves 185—190, koruza bč. 292.50—295, ban. 295—302.50, moka 0 g 390—400, št. 2 370—380, št. 5 350—360, št. 6 310 do 320, št. 7 265—270, št. 8 180—190, otrobi 160 do 165. Promet: 42 vagonov pšenice, 19 koruze, 3 moke, 11 otrobov in 7 ovsa.

Budimpešta. Tendenca neenakomerna. Pšenica: okt. 28.24—28.44, zaklj. 28.42—28.44, marec 30.50—30.62, zaklj. 30.60—30.62, rž: okt. 25.30 do 25.40, zaklj. 25.40—25.42, marec 29.96—27.20, zaklj. 27.20—27.22, koruza: julij 29.46—29.50, avg. 29.50, maj 25.90—25.92, zaklj. 25.88—25.90.

Inserirajte v ‚Slovencu'

V globoki žalosti naznanjamo, da je naša iskreno ljubljena hčerkica in nepozabna sestrica

MERI

učenka meščanske šole

po kratki in mučni bolezni dne 19. t. m. mirno in udano v Gospodu zaspala.

Pogreb naše ljubljene edinke bo v soboto dne 21. julija 1928 ob 6 popoldne iz hiše žalosti, Jenkova ulica 16, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 20. julija 1928.

Edvard in Marija Ošaben, starši. — Edvard, brat.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

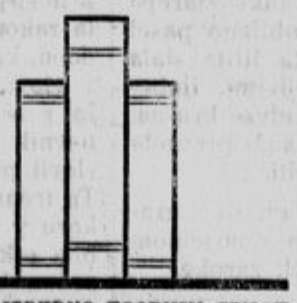

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA c
II. NADSTROPJE

Dražba

Dne 31. julija 1928 ob 9 bo v Tržiču št. 156 dražba večje množine v drogerijsko stroko spadajočih predmetov.

Ti predmeti so navedeni v dražbenem oklicu, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Tržiču, 19. julija 1928.

Priporočajte
naš list ob vsaki dani priliki
Priporočajte tudi njegov oglasni del.

Kurje oči
odstranite brez bolečin in nevarnosti z
BURGIT
Cres 20 let po zdravniškem preporočano in v porabi. Burgit-kopelj za noge odstrani potenje in zganje nog.
BURGIT G. M. B. H., FREILASSING.
Generalni zastopnik: IVAN SVETEC, Novomesto, Slovenija

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službo dobe

Prodajalka

zmožna manufakture in galanterije, pridna, poštena, želi mesta za takoj. Položi tudi 10.000 Din kavcije. Cenj. dopise na upravo Slovenca pod šifro »Poštena« št. 6565.

Službe iščejo

Primerne službe

blagajniške ali pisarniške, iščem. Nastopim takoj ali čez en ali dva meseca. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Vestna in natančna 3« št. 6583.

Kuharica in sobarica

se sprejmeta pri Ivanu Ogrinu — Grubarjevo nabrežje 8, Ljubljana.

Trgovska vajenka

ali vajenec s 3 razredi srednje šole, gimnazije ali realke, v lastni oskrbi, se sprejme takoj. Pismene ponudbe na upravo lista pod »Trgovina« št. 6606.

Dva čevlj. pomočnika

pridna in poštena, se sprejmeta s hrano in stanovanjem v hiši. Jernej Bertoncelj, Zg. Dobrava, p. Podnart.

Mizarski pomočnik

za izdelovanje vsakovrstnega pohištva, se sprejme. - Mrhar, Stanežiče, Št. Vid nad Ljubljano.

Kleparski pomočnik

se takoj sprejme. Justin, Tržaška c. 36, Ljubljana.

Biro »Uspjeh«

Beograd, Dračka št. 9, nudi vsakomur priliko sijajnega zaslužka z razpečavanjem interesantnega in važnega predmeta.

Stanovanja

Sobo

čisto, zračno, priprosto opremljeno, z elektr. razsvetljavo, v bliž. centra, išče akademsko izobražen uradnik. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod šifro »Miren«.

Obrt

Volna in bombaž

za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri **PRELOGU, LJUBLJANA Stari trg 12 - Židovska 4.**

V najem

Velika gostilna

z velikim inventarjem se odda. Ponudbe na upravo pod »Gostilna«.

Prireditve

Vrtni koncert

v soboto in nedeljo v gostilni Amerika na Glincah.

Posestva

Trgovina

mešanega blaga. Nudi se sijajna eksistenca z nakupom enonadstropne trgovske hiše po zelo ugodni ceni ali s prevzemom v najem na najprometnejši točki v Krapinskih toplicah. Več pove lastnik Stjepan Hruš, Krapinske toplice, Hrv.

Hiše

vile, gostilne, restavracije kakor posestva, parcele, proda Realitetna pisarna Fr. Schantel, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

Prodamo

Drva

suha, smrekova (krajniki in žamanje), imam vedno v zalogi po nizki ceni. - Dostavim tudi na dom kamorkoli v Ljubljano ali bližnjo okolico. Pišite na naslov: Pavel Božnar, les. trgovina, Polhov gradec pri Ljubljani.

Žaga - samica

vodno kolo, ter vse malenkosti, ki spadajo k njej, naprodaj. Poizve se Ljubljana, Stari trg 32 ali Študa pri Domžalah 24.

Kupimo

Bukovih drv

več vagonov, zdravih, se kupi. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Slovenca pod **Plača takoj 6625.**

Kretnica

7/0 30, desna, z železniškim menjalom, sistem Ik 10 južne železnice, malo ali nerabljeno, se kupi. Ponudbe pod **Sava 6614** na upravo »Slovenca«.

Smrekovo skorjo in čreslo

vagonske množine, kupujem. Plačilo proti akreditivu pri banki. Ponudbe pod: »Teden dni obvezna ponudba« na upravo lista pod št. 6577.

Denar

Družabnika

išče mizarsko podjetje. Potreben kapital 30 do 50.000 Din. Aktivna udeležba ni pogoj. Ponudbe na upravo pod »Organizator« št. 6620.

Družabnika (co)

s kapitalom 30.000 do 40.000 Din za zelo rentabilno trgovino iščem. Ponudbe na upravo pod **»Dolenjsko« št. 6573.**

Razno

V dresuro

sprejme policijske in varnostne pse prvovrstni dreser pod ugodnimi pogoji. Prvovrstne reference na razpolago iz tu- in inozemstva. Pojasnila se dobe do torka v Rožni ulici 7, II. nadstr., Ljublj.

V razžaganje

oddam 100 vagonov drv event. kupim dober motor s cirkularko. Ponudbe z navedbo cene pod »Žaganje drv« št. 6618 na upravo Slovenca.

Sejmarji, pozor!

Najlepše in najboljše piškote dobite v medičariji B. Grah, Kolodvorska ul. 11. Ljubljana.

Krušno moko in rženo moko

vedno svežo, kupite zelo ugodno pri **A. VOLK, LJUBLJANA** Resljeva cesta 24.

Pazite na obleke

ker si veliko veliko lahko prihranite, če jo daste čistiti in barvati v kemično pralnico, kjer je cena najnižja in najbolj solidna postrežba.

Anton Boc

Ljubljana Selenburgova ulica 6/I. Tovarna: VIČ-GLINCE.

Malinovec

zajamčeno naraven, doma iztiskan iz domačih gorskih malin in zakuhan le z rafinado sladkorjem. En liter tehta 130 dkg, 1 kg stane 17 Din; malinova oceda (succus) 1 kg 10 Din. - Velika zaloga mineral. voda L. Rogelj, Vrhnika, filialka v Celju.

„Polyhet“

nov radio-aparat, se proda z vso opremo in več sestavnih delov za radioamaterje. - Poizve se v upravi pod št. 6632.

Otomane

v različnih vzorcih, po 550, 600 in 680 Din, otomanska pregrinjala, modroce itd. kupite najboljše. - **Rudolf SEVER, tapetništvo, Marijin trg 2.**

Oddaja se

naprava nove strehe (brez dobave materijala) pri **župni cerkvi v Starem trgu ob Kolpi,** dne 22. 7. ob 16. uri. Ponudbe je staviti do te ure. Prevzemnik se mora izkazati, da ima koncesijo za taka dela. Stavbni odbor si pridržuje pravico oddati delo ne oziraje se na najnižjega ponudnika.

Za stavbni odbor:
Franc Zupančič, župnik.

Danes ob 9 zvečer je poklical Vsemogočni k sebi našo dobro mater, staro mater in taščo

Marjeto Modic roj. Lovko

v starosti 70 let.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v soboto ob 5 popoldne.

Na Rakeku, dne 19. julija 1928.

Andrej Modic,
soprog
Tone, Jože, Janez, Lojze, Andrej,
sinovi
Matilda por. Bratina in Zinka por. Mlakar,
hčeri
Milan Bratina in Janko Mlakar,
zeta
Marija roj. Juvančič, Rezika roj. Sterž aj,
sinahi
Vnuki in vnukinje

Razglas

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da sem prevzel in popolnoma renoviral staro

gostilno in trgovino pri „RUSU“

v Dragomeru pri Brezovici, ter obenem tudi vljudno vabim na **otvoritveno vrtno veselico,** katera se vrši v nedeljo dne **22. julija.** — Za dobro pijačo in jedila jamči in se priporoča

AL. KOŠIR, trg. in gostilničar.

Restavracija „Miloš Veliki“

Lastnik Miloš Bušelić

Makarska, Dalmacija

Biser Dalmacije

Najpriljubljenejše kopališče na Jadranu. Kopalna obala nad 1 km dolga. Fini morski pesek. Kopališče posečajo v sezoni mnogobrojni tujci. Dnevni pension s sobo Din 55-60. Pogled na Makarsko s kopališčem se vidi v izložbi tvrdke Breznik & Fritsch, trgovina z železnino, Ljubljana

Nabava drv

Pri štabu komande 8. žandarmerijskega puka se bo vršila dne 23. avgusta 1928 ob 11. uri ustmena licitacija za nabavo 400 prostornih metrov bukovih drv za kurjavo potrebnih v Ljubljani.

Pogoje se more vpogledati vsak dan ob uradnih urah pri navedeni komandi.

Kavcija znaša 5 odstotkov od celokupne vrednosti nabave (tuji državljani 10 odst).

E. Br. 7512.

Iz pisarne komande 8. žandarmerijskega puka v Ljubljani, dne 18. julija 1928.

V globoki žalosti naznanjamo v svojem in imenu vseh sorodnikov, da je naša predobra nepozabna mamica, teta, tašča in svakinja, gospa

Antonija Keršič

hišna posestnica in gostilničarka

dne 20. t. m. po dolgem mukepolnem trpljenju, previdena s tolažili sv. vere, boguvdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v soboto, dne 21. julija ob 3. uri pop. iz hiše žalosti, Celovška cesta 36, na pokopališče v Dravljah, kjer se položi pokojnica v rodbinski grobnici k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v raznih cerkvah.

V Ljubljani, dne 20. julija 1928.

Žalujoči ostali.

Brez posebnega obvestila. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

55

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

Takoj po Kšepeckih sta prišla Sulgostovska, brata-dvojčka, ki sta si bila tako podobna, da ju ni nihče mogel razločiti, če sta oblekla enaka kontuša.[1] Potem so prispeli še trije Sulgostovski, ki so bili doma bolj daleč, onstran Przytyka, in ugledna pa mnogoštevilna družina Zabieržovskih: štela je devet oseb. Izmed najbližjih sosedov se je oglasil pan Ciprianovič, a sam: sin mu je bil že odrinil k vojakom. Sledili so mu pan starosta Podlodovski, nekdanji plenipotent (oskrbnik) mogočnega gospoda iz Zamostja,[2] gospodje Kohanovski, duhovščina iz Pšitika, gospod prelat Tvorkovski iz Radoma, ki je imel osebno blagosloviti prstana ter izvršiti poroko [illegible] njič se je nabralo mnogo male šlahte iz bližnje in daljne okolice. Nekateri so prišli kar brez povabila. Vedeli so, da bodo tudi popolnoma nepoznani gostje gotovo prav prijazno sprejeti, pa so mislili, da ne smejo zamuditi prilike, pri kateri se lahko napijejo in najedo do sitega.

Na ta način je dvorišče v Belčonški oživelo od kočij in voz. Hlevi so bili polni konj, pristave pa različne služinčadi. Po hiši je kar mrgolelo živo pisanih kontušev s sabljami in obritim čelom. Zraven so se videle zlate in srebrne brokatne vlečke, robe-

[1] Poljska kratka jopica, slična »surki«, ki so jo nosili naši buditelji.

[2] Zamojskega, najbogatejšega in najvplivnejšega gospoda na Poljskem.

ronde.[3] Poleg latinščine se je čulo žensko čebljanje in vsakovrstni pokloni. Služkinje so letale s kropom sem in tja. Pijani sluge so prenašali vrče z dragocenimi vini. Iz kuhinje se je od jutra do večera kadilo kakor iz smolarnice. Ponoči pa so se grajska okna tako svetila in lesketala, da je bilo na cesti svetlo kakor ob belem dnevu. Sredi vseh teh hrupnosti pa je hodil po sobah malce ošabni, resni in obenem nekam pomlajeni pan Pongovski. Nosil je živordečo obleko in od draguljev iskrečo se sabljo, edino doto, ki jo je bila panna Sieninjska podedovala po nekdanjih premožnih prednikih. Stopical je sem in tja, vabil in razkazoval. Včasih, če se ga je zopet lotevala omotica, se je naslonil z rokami na držaj naslanjača. Po tem pa je zopet hodil okrog, osebno postregel najuglednejšim gostom, drgnil s peto po tleh in se izbrano priklonil, če se je približal kaki starejši dami. Predvsem pa je vedno bolj zaljubljeno pasel oči po »svoji Anulji« ki je kakor bela lilija stala sredi te pisane množice, pod nevoščljivimi, ljubosumnimi in pohotnimi pogledi. Bila je nadvse krasna, morebiti nekoliko otožna, morebiti pa samo prevzeta po resnosti koraka, ki ga je morala storiti.

Šele zvečer, na tretji velikonočni dan, so v graščini zagrmeli topiči, ki so gostom in domačinom oznanjali, da je napočil svečani trenutek zaroke.

Sredi sobane so se v polkrogu postavili vsi gostje, ženske in moški, v razkošnih nošah, ki so se v luči plapolajočih sveč lesketale kakor mavrica. Nasproti te dolge vrste sta zavzela prostor pan Pongovski in panna Sieninjska. Nastopil je molk. Vsi pogledi so bili uprti v nevesto, ki je stala s poveše-

[3] Ohlapna nabrana krila po takratni modi.

nimi očmi, z resnim in zamišljenim obrazom. Ni se smehljala, a tudi ni bila žalostna: prej bi se zdelo, da je uspavana. Gospod prelat Tvorkovski, v koretelj opravljen, je stopil iz polkroga v spremstvu Tecie (Tekle) Kšepecke, ki je držala srebrn pladenj s prstanoma. Pričel je nagovor na bodoča mladoporočenca. Govoril je dolgo, izbrano in jako učeno, kaj pomenijo »sponsalia de futuro« in kako velik pomen je zaroki pripisovala Cerkev že od prvih krščanskih časov. Skliceval se je na Tertulijana in tridentinski koncil ter navajal mnenja različnih učenih kanonistov. Šele potem je nagovoril pana Pongovskega in panno Sieninjsko ter jima je začel tolmačiti, kako moder je njun sklep, kako veliko dobroto izkazujeta drug drugemu in kako je samo od njiju odvisna njuna bodoča sreča. Navzoči so ga poslušali z občudovanjem pa tudi z nestrpnostjo: saj sorodnikom nikakor ni bil všeč ta zakon, ki jim je odnašal dediščino. Tudi pan Gedeon, ki se mu je bilo od dolgega stanja pričelo vrteti v glavi, je naposled stopical z ene noge na drugo in z očmi dajal prelatu znamenja, naj konča. Duhovnik je to po daljšem času vendar opazil, blagoslovil prstana in ju nataknil zaročencema na prsta. Ta trenutek so v graščini zopet zagrmeli topiči in na koru v jedilnici se je bučno odzvala godba, ki jo je bila oskrbela petorica v tej umetnosti najbolj veščih radomskih židov. Gostje so zdaj po vrsti prihajali sreče voščit gospodarju in mladi zaročenki, a storili so to po večini neiskreno in s kislimi obrazi. Starejši dve gospodični Kšepecki sta se naravnost zasmehovalno pretirano priklonili »gospe teti« in pan Marcian se je priporočil njeni bodoči naklonjenosti, medtem ko ji je s tako kozlovskim obrazom poljuboval roko, da bi ga pan Pongovski moral prav za prav vnovič postaviti čez prag.

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 25 zvezek: A. Sheehan, Nedlag. Povest irskega dekleta. 24 Din, vez. 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest, 22 Din, vez. 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezume, 32 Din, vez. 42 Din. — Stoletek in njegovo burkasto življenje, 14 Din, vez. 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otroci solnca, 24 Din, vez. 32 Din.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.